

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Versijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

## EXECUTOIRE BESTUURLIJKE BESLISSING

### I. Begripsomschrijving.

Een van de meest kenschetsende elementen van het administratief recht is zeker de uitvoerbare beslissing (1). Zij verdient in het bestuurlijk recht de belangstelling die het burgerlijk recht schenkt aan het contract (2). Het ligt dan ook voor de hand bij een eerste contact met het administratief recht even stil te staan bij deze typische rechtsfiguur.

Van de executoire beslissing wordt volgende bepaling gegeven. Zij is « de beslissing welke, uitgaande van een ambtenaar van de administratieve orde die in deze hoedanigheid optreedt, eenzijdig rechtsgevolgen sorteert en uitgevoerd kan worden zonder tussenkomst van de rechterlijke overheid » (3).

Deze bepaling verschilt nu weinig van hetgeen men kan lezen bij de meeste auteurs van bestuurlijk recht (4). In feite gaan de auteurs terug tot Hauriou, de eerste die uitvoerig gewezen heeft op de voorrechten waarover het bestuur beschikt (5).

De eensgezindheid in de rechtsleer betreffende een van de meest essentiële begrippen van het bestuurlijk recht wijst blijkbaar op een gemakkelijke ontleding van de executoire beslissing.

Opdat van een uitvoerbare beslissing kan gesproken worden, moet vooreerst een rechtshandeling voorhanden zijn. Een onvrijwillige materiële handeling van het bestuur, b.v. een auto-ongeval veroorzaakt door een wagen van de administratie, kan niet als een uitvoerbare beslissing gemerkt worden. Gewilde materiële handelingen vormen ook nog geen uitvoerbare beslissingen. Zij onderscheiden zich van de onvrijwillige handelingen doordat zij een beslissing veronderstellen. Het afbreken van een bouwvallig huis impliceert de beslissing tot afbraak.

Men kan derhalve slechts spreken van uitvoerbare beslissingen wanneer een juridische akte voorhanden is d.w.z. een akte die bestemd is om uit zichzelf juridische gevolgen te veroorzaken. Dit wil nu niet betekenen dat materiële handelingen geen rechtsgevolgen met zich kunnen brengen. Men denke hier slechts aan de verantwoordelijkheid van de openbare besturen voor de handelingen van hun agenten. Dergelijke onrechtmatige handelingen zijn als dusdanig niet bedoeld enig rechtsgevolg te doen ontstaan. De dader van een ongeval heeft zeker niet de nadelige gevolgen van zijn foutieve handeling gewild.

Het tweede element dat men aantreft in de aangehaalde bepaling is enigszins vanzelfsprekend. De akte moet uitgaan van een ambtenaar van de administratieve orde die in deze hoedanigheid optreedt. De handelingen van de ambtenaar die hij als particulier stelt, kunnen moeilijk doorgaan als bestuurlijke akten. Dat anderzijds de ambtenaar bevoegd moet zijn, hoeft ook geen betoog.

Meer aandacht vergt echter het derde element, nl. eenzijdige rechtsgevolgen.

In feite ligt dit reeds impliciet besloten in de eerste twee elementen.

Alle juridische akten van de bestuurlijke overheid zijn niet altijd eenzijdig. De overheid kan, zoals de particulier, overeenkomsten afsluiten hetzij met andere overheden, hetzij met andere particulieren. Deze overeenkomsten kunnen zowel van burgerlijke als van bestuurlijke aard zijn. Zij ontstaan uit de overeenstemming van tenminste twee partijen. In tegenstelling hiermede zijn daar de eenzijdige rechtshandelingen.

Staan wij hier vóór een voorrecht van de openbare overheden? (6) Veelal wordt beweerd dat de particulier slechts in hoofde van andere personen geen rechten en verplichtingen kan scheppen tenzij door middel van contract of tenminste met hun instemming. Het klassiek voorbeeld is het testament dat op een eenzijdige wijze verplichtingen schept voor de testamentaire uitvoerder maar deze laatste slechts verplicht wanneer hij die hoedanigheid wel wil aannemen (7). In die voorwaarden zouden wij hier stuiten op een essentieel element van de uitvoerbare beslissing (8).

Het kan nu zeker niet worden ontkend dat voor gelijk welke juridische akte een wilsuiking moet voorhanden zijn. De juridische gevolgen van de akte moeten gewild zijn.

De eenzijdige akte kan uitgaan van een auteur of van meerdere auteurs. De eenzijdige akte kan gewild zijn door verschillende personen op voorwaarde dat zij de uitslag vertolkt van een enige wil. In de eenzijdige akte kan geen sprake zijn van een verzoening of een vergelijk van tegenstrijdige belangen. Daarom zal men de eenzijdige akte steeds kunnen erkennen in het feit dat het niet de verhoudingen tussen de auteurs heeft willen regelen en dat zijn bestemmelingen ten opzichte van de akte zich in een toestand van derde

zullen bevinden. De persoon tot wie de akte zich richt, is een buitenstaander alhoewel hij de schuldenaar wordt. Mogen wij hieruit afleiden dat de eenzijdige akte eigen is aan het publiek recht en haar gelijke niet vindt in het burgerlijk recht? (9) Het is, zo beweert men, de particulier niet mogelijk op een eenzijdige wijze enkel en alleen door zijn eigen wil verplichtingen ten nadele van een derde persoon te scheppen (10).

Deze absolute stelling is moeilijk te aanvaarden. Het is juist dat in het administratief recht de eenzijdige akte de normale rechtsbron is. Het is echter overdreven te beweren dat de eenzijdige akte niet te vinden is in het burgerlijk recht.

Om de eenzijdige akte te ontkennen in het burgerlijk recht beroept men zich meestal op artikel 1119 van het burgerlijk wetboek. Men kan geen derde zonder zijn instemming verplichten. Het beginsel van de autonomie van de wil verzet zich tegen de uitwerking van een dergelijk gevolg. Nochtans is de erkenning van een natuurlijk kind een eenzijdige akte, waardoor het kind onderworpen wordt aan een familiaal statuut dat rechten en verplichtingen schept in het voordeel en ten laste van het erkend kind zonder zijn instemming (11).

Anderzijds stelt men de ontwikkeling vast van een nieuw recht dat noch burgerlijk noch publiek kan gemerkt worden, alhoewel het zijn techniek ontleent aan dit laatste recht. Binnen in de onderneming, in het syndicaat en in de beroepsorden zijn de bestuursorganen gerechtigd eenzijdige beslissingen te treffen die verplichtend zijn voor de leden en door een tuchtrecht worden gesanctioneerd. Zo worden collectieve arbeidscontracten buiten de wil om van werknemer en werkgever vastgesteld door de nationale paritaire commissies en bekrachtigd door de Koning (besluitwet van 9 juni 1945).

In die voorwaarden kan er bezwaarlijk nog gesproken worden van een werkelijke tegenstelling tussen de eenzijdige bestuurlijke akte en de eenzijdige burgerlijke akte. Zowel in het publiek als in het burgerlijk recht ontmoeten wij dezelfde rechtsbron. Eens dit aanvaard, kunnen wij grif toegeven dat het stellen van eenzijdige handelingen veeleer uitzonderlijk is in de individuele betrekkingen die door het burgerlijk recht zijn beheerst terwijl dit procédé normaal te noemen is voor de werking van de openbare diensten. Wij kunnen ons enigszins anders uitdrukken. De eenzijdige rechtshandeling is veeleer buitengewoon te noemen voor het vaststellen van de verhoudingen tussen individuen — hetgeen het eigen object is van het burgerlijk recht — terwijl zij meer en meer het gewoon hulpmiddel is waar betrekkingen van groepen dienen afgelijnd te worden.

Ten onrechte worden de eenzijdige rechtshandelingen gelijkgesteld met de executoire beslissingen (12). Het is nu zeker dat niet alle eenzijdige rechtshandelingen beslissingen inhouden die door het bestuur moeten uitgevoerd worden. Zo zijn daar de eenzijdige akten die een toelating verlenen. De bouwtoelating is een eenzijdige akte die door de begunstigde spontaan zal uitgevoerd worden. Men kan nu moeilijk beweren dat de houder van de bouwtoelating verplicht is te bouwen en dat het bestuur desnoods in zijn plaats kan optreden. Op geen enkel ogenblik zal hier dwang van enigerlei aard moeten uitgeoefend worden.

De eenzijdige rechtshandelingen kunnen daarom in twee categorieën worden verdeeld: deze die verplichtingen inhouden en deze die voor de geadministreerde rechten scheppen, zonder te spreken van de gemengde akten. De benoeming tot ambtenaar schept een recht

in het voordeel van de benoemde maar tevens ook verplichtingen.

Alleen wat betreft de eerste categorie van eenzijdige akten zal er sprake kunnen zijn van een gedwongen uitvoering of van een uitvoering zonder tussenkomst van de rechtbank.

Hieruit volgt al onmiddellijk dat aan de executoire beslissing een beperkende betekenis moet gegeven worden.

Wanneer wij nu slechts rekening houden met de eenzijdige akten die verplichtingen voor de ingezetene inhouden, kunnen wij nu deze gelijkstellen met de executoire handelingen i.a.w. kunnen deze beslissingen steeds zonder tussenkomst van de rechter uitgevoerd worden zoals de bepaling van de executoire beslissing het aangeeft?

Het antwoord wordt gegeven door de voorrechten op te sommen waarover het bestuur beschikt.

## II. Voorrechten van het bestuur.

### 1. Rechtskracht.

Een onderscheid moet vooreerst worden gemaakt tussen de rechtskracht van de bestuurlijke eenzijdige akte en de uitvoering ervan.

Het bestuur heeft het vermogen zijn recht te bevestigen door middel van eenzijdige juridische akten die in zichzelf een bijzondere rechtskracht putten. Bij hun uitgifte wijzigen zij de bestaande juridische orde. Het zijn dan ook deze akten alleen die onderworpen kunnen worden aan de censuur van de Raad van State. Het is nu deze oorspronkelijke dwingende kracht die vertolkt wordt door de uitdrukking van «le privilège du préalable». Niet altijd wordt dit voorrecht onderscheiden van het voorrecht van de ambtshalve uitvoering (privilège de l'exécution d'office), een tweede voorrecht waarover wij later zullen uitweiden (13).

In tegenstelling met het vonnis van de rechter dat kracht van gewijsde verwerft wanneer het niet meer kan bestreden worden en de wettelijke waarheid wordt, zal de bestuurlijke akte vermoed worden bij haar uitgifte de wettelijke waarheid te vertolken. De wettelijkheid van de bestuurlijke akte dient niet eerst door de rechter te worden bevestigd alvorens zij wordt uitgevoerd. Vedel spreekt hier in dit verband van de kracht van het beslissende (l'autorité de la chose décidée) terwijl Alibert wijst op het voorlopig karakter van de wettelijkheid (14).

Ten onrechte zou men hier al te vlug geneigd zijn te denken dat de bestuurlijke rechtshandeling, die niet meer kan aangevallen worden, nl. omdat de termijn van beroep verstreken is, ook kracht van gewijsde verwerft of formele rechtskracht verkrijgt (15).

Een vonnis dat kracht van gewijsde heeft verworven, kan door de rechter niet meer gewijzigd of ingetrokken worden, zelfs indien hij overtuigd is van de vergissing die hij begaan heeft. Een bestuurlijke verordening kan steeds gewijzigd of afgeschaft worden. Zelfs kan het bestuur zich niet verbinden een verordening niet te wijzigen (16). De bestuurlijke akte die rechten toekent maar door een onregelmatigheid is aangetast, kan door de overheid in beginsel worden ingetrokken binnen de termijn bepaald voor het instellen van een beroep voor de Raad van State of, ingeval een beroep is ingesteld, tot de sluiting der debatten. De intrekking kan daarna slechts op geldige wijze geschieden wanneer de handeling door een zo grove onregelmatigheid is aangetast dat zij voor onbestaande moet worden gehouden, wanneer de handeling

door bedrog is uitgelokt of wanneer een uitdrukkelijke wetsbepaling de intrekking toelaat (17).

Een vonnis dat definitief geworden is, kan noch rechtstreeks noch onrechtstreeks in een ander geding betwist worden. Daarentegen kan, op grond van artikel 107 van de Grondwet, de toepassing van een definitief geworden verordening geweigerd worden om reden dat zij onwettelijk is (18).

Dit specifiek karakter van de bestuurlijke akte is nu niet een geschenk der goden. Het vermoeden van de wettelijkheid is een faktor die vereist is opdat de openbare besturen op een permanente wijze zouden kunnen werken. Het is niet denkbaar dat het bestuur voor iedere rechtshandeling verplicht zou worden zijn recht door de rechter te doen erkennen. Eens te meer wordt hier het beginsel van het algemeen belang ingeroepen om deze bijzondere rechtskracht aan de bestuurlijke akte toe te kennen.

Doordat de bestuurlijke beslissingen steeds of dan toch ten voorlopige titel rechtsgeldig zijn, is het bestuur gerechtigd ze uit te voeren maar natuurlijk op zijn risico. Terwijl voor de vonnissen de gedwongen uitvoering de regel is, kunnen de bestuurlijke beslissingen daarentegen slechts uitgevoerd worden met geweld in enkele wel bepaalde gevallen, zoals wij onmiddellijk zullen zien.

## 2. Uitvoerbare kracht.

Het wordt nu algemeen aanvaard dat de administratie gerechtigd is haar beslissingen uit te voeren zonder tussenkomst van de rechterlijke overheid (19). Vandaar trouwens de benaming: executoire beslissing maar ook de verwarring tussen de executoire beslissingen en de verplichtende beslissingen.

Indien al de uitvoerbare beslissingen per definitie verplichtingen inhouden en indien aan de bevelen van de overheid gehoorzaamheid is verschuldigd, zo heeft men nog niet bewezen dat het bestuur gerechtigd is zijn beslissingen desnoods met geweld uit te voeren. Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de beslissende bevoegdheid van de overheid en haar uitvoerende bevoegdheid. Wij zullen zien dat wanneer het bestuur op de onwil van de ingezetene stuit het, zoals een particulier, zich zal moeten wenden tot de rechter opdat deze de uitvoering zou bevelen.

Behalve het «*privilège du préalable*» wordt hier een tweede voorrecht aan het bestuur toegekend, dit van de parate tenuitvoerlegging of «*privilège d'office*».

Algemeen wordt aanvaard dat het bestuur gerechtigd is onmiddellijk zijn beslissingen uit te voeren en, desnoods, door gebruik te maken van de gewapende macht. De openbare diensten mogen in hun werking niet gehinderd worden. Het bevel van de overheid moet steeds kunnen uitgevoerd worden (20). Zo wordt de dwanguitoefening als een wezenlijk element erkend in het staatsbedrijf (21).

Het is nu zeker dat het aanwenden van de gewapende macht meer en meer beperkt moet worden in een maatschappij die tulk gaat op beschaving. De ideële maatschappij is deze waar zich eenieder zonder enige dwang, maar vrijwillig beijvert tot het verwezenlijken van het geluk van eenieder. In afwachting dat wij zover zijn gevorderd, moeten wij wel vaststellen dat het recht zelf in zijn materiële verwezenlijking op de openbare macht berust. In vele gevallen is dwang noodzakelijk om de veiligheid en de stabiliteit van de maatschappelijke verhoudingen te vrijwaren. Daarom moet de administratie desnoods met geweld haar beslissingen kunnen uitvoeren (22).

Deze socio-politieke motieven die in het voordeel

van de gedwongen uitvoering van de bestuurlijke akten ingeroepen worden, kunnen ons niet volledig overtuigen.

Het valt immers niet te betwijfelen dat het uiterst gevaarlijk is aan de overheid die aan de geadministreerde bevelen mag geven en over de gewapende macht beschikt, het recht te erkennen onmiddellijk over te gaan tot de materiële uitvoering van haar handelingen. Het rechtsprincipe dat niemand zichzelf recht mag verschaffen, geldt zowel voor de openbare besturen als voor de geadministreerden. Het betreft hier een bijzonder geval van scheiding der machten tussen de rechterlijke en de uitvoerende macht, dat niet altijd onder ogen wordt genomen door de theoretici van het grondwettelijk recht. De individuele vrijheid en de private eigendom zijn al te zeer bedreigd door de uitvoering van bestuurlijke bevelen door hen zelf die de bevoegdheid hebben deze bevelen te geven (23). Daarom is de tussenkomst van de rechter vereist om de individuele rechten te vrijwaren en zijn de beslissingen van het bestuur niet rechtstreeks en onmiddellijk uitvoerbaar. Trouwens, de voorstanders van de gedwongen uitvoering ontkennen dit voorrecht aan het bestuur wanneer de individuele vrijheid in het gedrang komt of de private eigendom geschonden zou worden (24).

Dit besluit dringt zich op wanneer men de gevolgen nagaat van een niet- vervulde bestuurlijke rechtsbetrekking.

De mogelijkheden welke de private persoon ter beschikking staan wanneer hij oordeelt dat de overheid te zijnen opzichte haar verplichtingen niet nakomt, zijn zeer beperkt. De benadeelde zal beroep doen op de gewone rechter of op een administratief rechtcollege. Hij kan het herstel vragen van de vroegere toestand of de veroordeling tot schadevergoeding. Voor de administratieve rechtbank kan hij de vernietiging bekomen van de betwiste beslissing.

Het bestuur beschikt daarentegen over een veel ruimere keus van rechtsmiddelen om de naleving te bekomen van de verplichtingen van de geadministreerden. Vooreerst staan ter zijne beschikking al de middelen waarover de particulier beschikt. Het bestuur kan op de rechter beroep doen om de nakoming of de ontbinding te bekomen van de rechtsverhouding tussen hem en de particulier, of ook de veroordeling tot het betalen van schadevergoeding.

Het bestuur kan daarenboven de veroordeling tot straf vorderen. Het kan de administratieve boete voorzien welke men vooral in het belastingsrecht aantreft. Ten overstaan van de ambtenaren en erkende groeperingen kan het bestuur tuchtmaatregelen treffen (ontslag, schorsing, afzetting of intrekking van erkenning). In de bedrijfs- en beroepsuitoefening beschikt het bestuur over de schorsing of definitieve intrekking van de toelating. Ten slotte is daar de politiedwang of ambtshalve uitvoering.

\* \* \*

Van al de middelen die door de wetgever zijn voorzien om de naleving van de opgelegde verplichtingen te bekomen is de meest gebruikte de strafbepaling.

Het is zeker dat de straf meestal het meest probate middel zal zijn om de gehoorzaamheid van de geadministreerde te bekomen. De inbreuken op de koninklijke besluiten worden strafbaar gesteld met de straffen bepaald door de uit te voeren wet of door de wet van 5 juni 1934. Deze laatste wet bepaalt sancties voor de overtreding van de verordeningen van de provinciegouverneurs en van de arrondisse-

mentscommissarissen. De besluiten van de provincieraden zijn door correctionele straffen gesanctioneerd en deze van de gemeenteraden door politiestraffen tenzij een wet andere straffen had voorzien (25).

In al deze gevallen waar de geadministreerde de keus wordt gelaten tussen de vrijwillige uitvoering van de bestuurlijke beslissing en de bekeuring door de strafrechter, nemen wij aan dat nu het bestuur zich niet het recht kan toeëigenen de uitvoering van zijn beslissingen af te dwingen. Door strafsancities te voorzien heeft de wetgever het niet nodig geacht de uitvoering van de kwestieuze beslissing tegen de wil in van de schuldenaar te verzekeren. Hij heeft zich daarom onthouden de bestuurlijke overheid te machtigen om zelf op te treden in de plaats van de nalatige of onwillige schuldenaar (26). Dit recht van gedwongen uitvoering moet ook worden ontkend wanneer de overheid over een burgerlijke of enig andere rechtsgang beschikt. De besluitwet van 2 december 1946 betreffende de urbanisatie bepaalt dat de minister van openbare werken niet gerechtigd is de werken die niet overeenkomstig de urbanisatiewerken werden uitgevoerd, eigenmachtig af te breken. Hiervoor moet de minister eerst de toelating bekomen van de bevoegde rechter.

Deze stelling wordt ook gedeeld door de Raad van State, afdeling wetgeving. In het advies dat het koninklijk besluit van 20 december 1956 (27) voorafgaat, heeft de Raad van State geoordeeld dat een koninklijk besluit geen gedwongen uitvoering mag voorzien wanneer de wetgever zulks niet heeft bepaald. Het advies had betrekking op een besluit «waarbij regelen worden gesteld op het aanplakken en reclame maken in zekere landschappen en langs de toeristische verkeerswegen». Zoals het ontwerp was gesteld, waren de gemeentebesturen gerechtigd onverwijld, dit wil zeggen vóór enige veroordeling, de aanplakbrieven en uithangborden, die de betrokkenen niet binnen de voorgeschreven termijnen hebben verwijderd, weg te nemen. Deze bepaling, zo vervolgt de Raad van State, is niet overeen te brengen met artikel 200 van het Wetboek op de met het zegel gelijkgestelde takken, volgens hetwelk het strafvonnis de vernietiging van de onwettelijk aangebrachte plakbrief, op kosten van de veroordeelde zal voorschrijven. Het advies besluit tot het schrappen van die bepaling.

\* \* \*

Voor de naleving van de uitvoeringsbesluiten kan de wetgever geen strafsancities hebben voorzien of kan hij overtuigd zijn dat de voorziene straffen ondoeltreffend zijn. In beide gevallen is het best mogelijk dat de wetgever het oordeelkundig geacht heeft de uitvoering van de beslissingen aan het bestuur zelf toe te vertrouwen.

Daar waar de wet de administratie formeel machtigt haar beslissing zelve uit te voeren, zal zich geen moeilijkheid voordoen.

Zo is de gemeente belast met alles wat het veilig en gemakkelijk verkeer op de straten betreft met inbegrip van het reinhouden, het wegruimen van belemmeringen, het afbreken of het herstellen van bouwvallige gebouwen (28). Hierdoor is de burgemeester gerechtigd als hoofd van de politie alle maatregelen te treffen waarmee het beoogde doel kan bereikt worden. Hij beschikt over een ruime bevoegdheid (29). Artikel 106 van de gemeentewet machtigt uitdrukkelijk de burgemeester, de schepen of de politiecommissaris de ruststoorders desnoods met geweld uiteen te drijven. Het algemeen reglement op de

politie van het wegverkeer (koninklijk besluit 10 december 1958) voorziet in artikel 35 dat de politie gerechtigd is een voertuig op kosten en op risico van de bestuurder en van de burgerlijk aansprakelijke persoon te verplaatsen zo de bestuurder weigert gevolg te geven aan het bevel. De landbouwwetgeving bevat een ganse reeks besluiten die de ambtshalve uitvoering van de bestuurlijke beslissingen erkennen. De uitvoering geschiedt op kosten van de nalatige of onwillige schuldenaar (30). De burgemeester is gerechtigd het huis dat bouwvallig is en de veiligheid van het verkeer in gevaar brengt, te doen herstellen of te laten afbreken wanneer de eigenaar geen gevolg geeft aan zijn bevel (31).

\* \* \*

Buiten de gevallen waarin het bestuur over een rechtsgang (strafrechterlijke of burgerlijke) beschikt of door de wetgever gemachtigd wordt zijn beslissingen eigenmachtig uit te voeren, wordt de ambtshalve uitvoering nog erkend wanneer het bestuur in een uitzonderlijke toestand verkeert die een dringende oplossing vergt.

In geval van brand mag de brandweer de huizen die het brandend gebouw omringen besproeien. Zij mag de aanpalende huizen afbreken. De geburen hebben geen recht op vergoeding voor de door de brandweer veroorzaakte schade (32). Er is geen vonnis of beslissing nodig om dit eigendomsrecht te schenden. Wanneer het huis brandt, moet de brandweer geen toelating vragen aan de rechter om het huis te betreden. Het is aan de hand van dit voorbeeld dat de regeringscommissaris Romieu de wettelijkheid bepleitte vóór het Tribunal des conflits van de gedwongen uitvoering (33). In het arrest Pittacos van 1 april 1955 besloot de Raad van State tot de onwettelijkheid van een politiemaatregel die de vernietiging beval van een zieke koffieplantage om reden dat de noodzaak van die verdelging niet bewezen was.

Deze voorbeelden mogen volstaan om aan te duiden dat de rechtspraak de ambtshalve uitvoering van de bestuurlijke beslissingen aanvaardt wanneer buitengewone omstandigheden voorhanden zijn. Hiervan vinden wij ook voorbeelden in de wetgeving.

De wet van 3 juni 1957 betreffende de polders voorziet bij artikel 110 in de mogelijkheid alles op te eisen wat enigszins kan dienen ter voorkoming van doorbraak of overloop van dijken. De dringende nood laat toe hier af te wijken van het grondwettelijk principe van de onschendbaarheid van de private eigendom.

De gemeentewet kent aan de burgemeester het recht toe in geval van hoogdringendheid wanneer het geringste uitstel gevaar of schade voor de ingezetene zou kunnen veroorzaken beslissingen te nemen die onmiddellijk kunnen uitgevoerd worden (34).

Op grond van de noodwendigheid wordt aan de politieoverheid het recht erkend de gestoorde openbare orde desnoods met geweld te herstellen. De politieoverheden beschikken trouwens over een politiekorps om haar beslissingen uit te voeren en te doen naleven. Het is zeker dat de openbare orde niet kan verzekerd worden enkel en alleen door een bedreiging de ruststoorders te doen veroordelen door de strafrechter. Het behoud van de openbare orde vergt een onmiddellijk ingrijpen van de politie. Het zijn de omstandigheden die de overheid verplichten tot het politieel optreden.

Het zou nu overdreven zijn te beweren dat de uitvoering van politie- en veiligheidsmaatregelen steeds

een vermoeden inhouden van hoogdringendheid en derhalve met dwang mogen worden uitgevoerd (35).

Hieruit volgt dat het recht van het bestuur zijn beslissingen zonder meer te doen uitvoeren hem niet wordt erkend ingevolge een attribuut van de uitvoerende macht maar enkel en alleen wegens de bijzondere aard van de omstandigheden die een uitvoering zonder verwijl noodzakelijk maken. Voor het beoordelen van die omstandigheden zal het bestuur niet ontsnappen aan het toezicht van de Raad van State. De Raad zal oordelen of de ingeroepen omstandigheden wel van dien aard zijn dat de betwiste uitvoering geen uitstel duldde (36).

Het hoeft geen betoog dat de uitvoering van een bestuurlijke beslissing steeds een wettelijke grondslag moet hebben. De overheid moet handelen in uitvoering van een wel bepaalde wetsbepaling, zoniet stelt zij een louter feitelijke handeling (*voie de fait*).

Is de overheid overtuigd dat haar beslissingen dringend moeten worden uitgevoerd, zo moet zij stuiten op de onwil of de nalatigheid van de onderhorige. Hiervoor is vereist dat de overheid de onderhorige eerst uitgenodigd heeft het bevel vrijwillig uit te voeren. De burgemeester is gerechtigd het bouwvallig huis af te breken wanneer de eigenaar weigert gevolg te geven aan het bevel tot afbraak (37). Het bestuur moet immers niet nodeloos geweld gebruiken zoniet wordt zijn optreden nutteloos en tergend.

Ten slotte geldt als vierde voorwaarde dat de overheid niet verder moet gaan dan hetgeen strikt vereist is om het doel te bereiken. Gebonden door de wet mag het bestuur geen verplichtingen opleggen die niet door de wet voorzien zijn. Het gekozen middel moet in verhouding staan tot de omvang van de noodzakelijkheid (38). De gemeenteoverheid heeft het recht zich in de plaats te stellen van de nalatige eigenaars om bomen die een belemmering voor het verkeer vormen te snoeien. Zij gaat te ver wanneer zij zich het recht toeëigent de bomen te vellen. Een dergelijke maatregel is niet vereist voor de veiligheid van het verkeer (39). Er bestaat aldus vooral wat betreft de politie een zekere wettelijkheid van middelen. Het verbod een film af te rollen wordt door de Raad van State aanvaard wanneer buitengewone omstandigheden voorhanden zijn en anderzijds de openbare rust door geen ander middel kan verzekerd worden (40).

Wanneer deze voorwaarden vervuld zijn, zal de bestuurlijke overheid bij hoogdringendheid en onder toezicht a posteriori van de Raad van State gerechtigd zijn onmiddellijk over te gaan tot de uitvoering van haar beslissingen zelfs wanneer zij over een andere rechtsgang beschikt om de naleving van haar besluiten te bekomen (41).

Deze uitvoering die enkel in buitengewone omstandigheden mogelijk is, kunnen wij geen normale werkingswijze van het bestuur noemen.

Er blijft nu nog een laatste vraag te beantwoorden in verband met de parate uitvoering (41bis).

Wij weten dat de uitvoering van de bestuurlijke akten wordt verzekerd door de bedreiging van strafmaatregelen ten ware de wetgever er anders heeft over beschikt. De wetgever kan de uitvoering aan de overheid toevertrouwd hebben. Wij weten echter ook dat het bestuur zijn beslissingen ten uitvoer mag brengen wanneer uitzonderlijke omstandigheden voorhanden zijn die een onmiddellijk ingrijpen noodzakelijk maken.

Is de overheid, buiten de gevallen waarin zij niet gemachtigd is ambtshalve op te treden of waar geen buitengewone omstandigheden kunnen ingeroepen

worden, gerechtigd om over te gaan tot de gedwongen uitvoering van haar beslissingen wanneer zij stuit op een passieve of actieve weerstand van de ingezetene die tot bepaalde verplichtingen gehouden is?

Deze vraag wordt door de doctrine bevestigend beantwoord, omdat de wet moet kunnen uitgevoerd worden, omdat gehoorzaamheid verschuldigd is aan de openbare overheden. Wanneer de wetgever vergeten heeft de wijze van uitvoering te bepalen, kan hieruit niet besloten worden dat hij de uitvoering ervan niet gewild heeft. De private en individuele belangen moeten hier wijken voor het collectief belang. De overheid die over de openbare macht beschikt, moet gerechtigd zijn zich hiervan te bedienen zonder tussenkomst van de rechterlijke macht om rechtstreeks de materiële uitvoering te verzekeren van haar bevelen.

Het is op grond van deze overweging dat het Tribunal des conflits de gedwongen uitvoering die op geen positief rechtelijke regel steunt, heeft aanvaard (42).

In Duitsland en in Frankrijk wordt vrij algemeen aanvaard dat de overheid gerechtigd is de uitvoering van haar beslissingen desnoods met dwang te bekomen om reden dat de werking der openbare diensten moet verzekerd blijven en niet mag afhangen van de wil van de ingezetene. De private belangen, hoe eerbiedwaardig ook, moeten hier wijken voor het algemeen belang (43). Om de onwil of de nalatigheid van de ingezetene te ontzenuwen moet het bestuur de niet-naleving van zijn bevelen kunnen verijdelen. Het gaat hier om het geldend maken van een bestaande natuurlijke plicht van de ingezetene jegens de overheid. De bevoegdheid van de overheid vloeit voort uit de verplichtingen van het openbaar gezag (44). De executoire kracht wordt beschouwd als een vanzelfsprekende eigenschap van de eenzijdige bestuurlijke rechtshandeling. Het «*privilege d'exécution d'office*» (45) of «*Zwangsvollstreckung*» (46) is derhalve een bevoegdheid die in het algemeen aan het bestuur toekomt.

In feite vindt de erkenning van dit voorrecht zijn oorsprong in de soevereine macht van de Staat (47). Wanneer vroeger de absolute macht of beter gezegd het imperium verbonden was aan de persoon van de keizer, is het nu verbonden aan een idee, de Staat. Op het antieke begrip Staat-Stad volgde de moderne mythe van de gecentraliseerde Staat met een sterke bestuurlijke inrichting. Het is dan ook niet te verwonderen dat deze voorrechten slechts erkend worden in Staten met een sterk centraal gezag (48). Daarom ook dient het bestaan van de dwangbevoegdheid in ons recht betwijfeld te worden. De bestuursorganen kunnen niet de nakoming van wettelijke voorschriften of de vervulling van opgelegde plichten afdwingen zonder voorafgaande rechterlijke inmenging of zonder toelating van de wetgever.

De bevoegdheid om dwang uit te oefenen kan weliswaar aanvaard worden bij overtreding van wettelijke voorschriften vermits de bestuurlijke overheid in het bijzonder belast is de wet uit te voeren. De politie heeft daarom het recht de persoon die een politieverbod overtreedt aan te houden om hem te beletten het verbod verder te overtreden (49). Ook mag zij degene aanhouden die haar verhindert een einde te stellen aan een wanordelijke toestand (50).

De gevolgtrekking ligt voor de hand. De executoire beslissing is een begrip ontleend aan de vreemde rechtsleer en heeft hier geen wortel geschoten (51). Zij is dan ook geen algemeen geldend rechtsbegrip van ons administratief recht. Trouwens wordt er door

de voorstanders ervan aan de uitoefening van dit voorrecht zodanige voorwaarden gesteld dat zijn verwezenlijking praktisch uitgesloten is. Het voorrecht van parate uitoefening blijft enkel nog voorbehouden in uitzonderlijke gevallen (52).

**A. VANDER STICHELE,**  
*Docent aan de Rijksuniversiteit  
te Gent.*

- (1) Wigny P., *Droit administratif*, 1953, blz. 170, nr. 209.
- (2) Moureau L., *Notes de cours de droit administratif*, 1946, blz. 147, nr. 165.
- (3) Mast A., *Administratief recht*, 1960, blz. 3.
- (4) Buttgenbach A., *Manuel de droit administratif*, 1959, blz. 324, nr. 376. Wigny P., o.c., blz. 170, nr. 209.
- (5) Hauriou M., *Précis élémentaire de droit administratif*, 1943, blz. 240.
- (6) Wigny P., o.c., blz. 162, nr. 188.
- (7) Buttgenbach A., o.c., blz. 325, nr. 377.
- (8) (9) de Laubadère A., *Traité élémentaire de droit administratif*, 1957, blz. 167, nr. 318.
- (10) Waline, *Droit administratif*, 1959, blz. 399, nr. 667.
- (11) De Page H., *Traité élémentaire de droit civil*, complém. dl., 1951, blz. 83, nr. 120ter.
- (12) Waline o.c., blz. 400, nr. 668.
- Sarot J., *Répertoire des arrêts et avis de la section d'administration*, 1955, blz. 67.
- (13) Hauriou M., o.c., blz. 243. Mertens J., *Omtrek van het administratief recht*, T.v. Best., 1951, blz. 346. Dembour J., *Les pouvoirs de police administrative générale des autorités locales*, 1956, blz. 178, nr. 139. Buttgenbach A., o.c., blz. 325, nr. 377. Mast A., o.c., blz. 3.
- (14) Vedel G., *Droit administratif*, 1958, blz. 126. Alibert R., *Le contrôle juridictionnel de l'administration*, 1926, blz. 18.
- (15) Vedel G., o.c., blz. 126; Kranenburg R., *Inleiding in het Nederlandsch Administratief Recht*, 1941, blz. 53.
- (16) Cons. d'Etat, 23 juni 1954, Dalloz, 1955, J, 49, nota Donnedieu de Vabres.
- (17) Arr. R.v.St. 3-3-52, De Troyer, nr. 1339 en 1340; 20-5-52, Maes, nr. 1578; 9-4-57, Paenhuys, nr. 5591 met nota prof. De Visschere Fr. in T. Best., 1957, blz. 331; 31-1-58, De Winter, nr. 6031; 21-2-58, Hubert, nr. 6091; 20-12-60, Dillen, nr. 8284.
- (18) Vander Stichele A., *Het toetsingsrecht* (art. 107 van de Grondwet), *Rechtskundig Tijdschr. v. België*, 1946, 360. Vander Stichele A., *De exceptie van de onwettelijkheid*, T. Best., 1954, blz. 187.
- (19) Waline M., o.c., blz. 400, nr. 668. Wigny P., o.c., blz. 171, nr. 210. de Laubadère A., o.c., blz. 171, nr. 328. Buttgenbach A., o.c., blz. 325, nr. 377. Mast A., o.c., blz. 3. Arrest R.v.St. 24 april 1953, Boi, nr. 2387, R.J.D.A., 1953, blz. 222, nota Dumont; 12 juni 1956, Ryckeboer, nr. 5178, T. Best. 1956, blz. 289, nota Vander Stichele.

- (20) Hauriou M., o.c., blz. 232; Wigny P., o.c., blz. 171, nr. 210.
- (21) Vegting, *Administratiefrecht*, 1954, blz. 416.
- (22) Rousset M., *L'idée de la puissance publique en droit administratif*, 1960, blz. 100.
- (23) Conseil d'Etat, 22 november 1946, Mathian, Sirey 1947, III, 41, nota A. Mestre.
- (24) Wigny P., o.c., blz. 172, nr. 210.
- (25) Provinciewet, art. 85 en gemeentewet, art. 78.
- (26) Sirat Ch., *L'exécution d'office, l'exécution forcée, deux procédures distinctes de l'exécution administrative*, *Juris classeur périodique*, 1958, doctrine, nr. 1440.
- (27) Belgisch Staatsblad, 9 januari 1957, blz. 107; voor de kritiek zie *Revue communale*, 1957, blz. 53.
- (28) Decreet van 16-26 augustus 1790 op de rechterlijke organisatie, titel XI, art. 3 — Decreet van 14 december 1789, art. 50.
- (29) Beltjens G., *La constitution révisée*, 1894, art. 107, nr. 99.
- (30) Zie o.a. wet van 7 oktober 1886 of veldwetboek, art. 12, en besluit van de Regent van 1 oktober 1949 betreffende de ambtshalve te treffen maatregelen inzake bestrijding van de schadelijke planten en dieren, zie ook wet 25 juli 1891 op de spoorwegpolitie, koninklijk besluit 7 sept. 1933 betreffende de werken over de sloten der wegen.
- (31) Dumont M., *Les immeubles menaçant ruine*, R.J.D.A., 1955, blz. 168.
- (32) Brussel, 2 januari 1923, *Rev. comm.* 1923, blz. 178.
- (33) Trib. des conflits, 2 december 1902, *Soc. immobilière de Saint-Just*, Sirey, 1904, III, blz. 17.
- (34) Gem. wet art. 90 en 94.
- (35) Dupond, *Conditions de légalité de l'exécution forcée*, *Rev. dr. public*, 1925, blz. 369.
- (36) Buttgenbach A., o.c., blz. 328, nr. 377. Wigny P., o.c., blz. 171, nr. 210.
- (37) Cass. 28 oktober 1935, Pas., 1936, I, 14.
- (38) Vgl. Arr. R.v.St., 1 april 1955, Pittacos, nr. 4204, T.B., 1955, blz. 257, nota Vander Stichele A.
- (39) Koninklijk besluit, 23 november 1954, *Rev. adm.*, 1956, blz. 85.
- (40) Vander Stichele A., *Vrijheid van vergadering*, *Algem. Pract. Rechtsverzam.*, 1958, nrs. 36 en 55.
- (41) Trib. conflits, 24 maart 1957, *Soc. Camion frères*, *Rev. dr. publ.*, 1957, blz. 953.
- (41bis) Vranckx A., *Administratieve rechtshandelingen*, nr. 56, blz. 32, *Administratief Lexicon*, 1961.
- (42) Trib. des conflits, 2 december 1902, *Soc. immobilière de Saint-Just*, Sirey, 1904, III, blz. 17.
- (43) Rousset M., *L'idée de la puissance publique en droit administratif*, 1960, blz. 100.
- (44) Oppenheim, *Gemeenterecht*, d I, blz. 119.
- (45) Hauriou M., o.c., blz. 231.
- (46) Fleiner F., *Institutionen des deutschen Verwaltungsrechts* 1928, blz. 214.
- (47) Van Poelje, *Beginnselen van Nederlands Administratief recht*, 1927, d I, blz. 436.
- (48) de Laubadère, o.c., blz. 172, nr. 328.
- (49) Beroep, Brussel, 24 juli 1858, Pas., 1858, II, 303.
- (50) Verviers, 13 maart 1867, B.J., 1868, 223.
- (51) Vegting, o.c., blz. 417.
- (52) Wigny P., o.c., blz. 171, nr. 210.

## De nederlandse vertaling van ons Burgerlijk Wetboek

Tussen de vele wetsontwerpen, die tengevolge van de Kamerontbinding vervallen zijn en waarvan zopas de volledige lijst werd opgesteld, bevindt zich het ontwerp van de Minister van Justitie, waardoor de officiële nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek in onze wetgeving zou worden ingevoerd.

Het is uiterst jammer dat tengevolge van de politieke omstandigheden deze zo noodzakelijke wetgevend maatregel, waarop de vlaamse gemeenschap reeds meer dan een eeuw wacht, nogmaals wordt uitgesteld. Het is ten eerste te hopen dat de regering, niettegenstaande haar vele beslommingen, spoedig gelegenheid zal vinden om het ontwerp opnieuw in te dienen en de behandeling ervan in het Parlement binnen de kortst mogelijke tijd vast te stellen.

Het is in alle geval een hartverkwikkende zekerheid dat, na zovele jaren zoeken en tasten, wij thans zo dicht bij het doel geraakt zijn en het geen twijfel lijdt dat binnen afzienbare tijd de officiële nederlandse tekst van het belangrijkste onzer wetboeken in voege zal komen.

Deze tekst, die binnenkort aan het Parlement zal worden voorgelegd, is te danken aan het werk van de commissie, die ingesteld werd door K.B. van 5 april

1954, waarvan Prof. Emiel Van Dievoet het voorzitterschap waarneemt. De Vlamingen kunnen deze noeste werker niet genoeg dankbaar zijn voor de taale volharding met dewelke hij zich, sedert vele jaren, heeft ingespannen om ons uiteindelijk officiële wetteksten te bezorgen, die aan alle vereisten van het nederlandse taaleigen zouden voldoen. Hij was ook voorzitter van de commissie, die ingesteld werd door het K.B. van 18 september 1923, commissie die een vertaling van het Burgerlijk Wetboek uitwerkte, die in verschillende delen in het Staatsblad werd gepubliceerd door een reeks K.B. vanaf 1933 tot 1939. Deze vertaling was reeds een merkwaardig taalkundig monument doch, daar zij niet door de wetgever werd bekrachtigd kon zij geen officiële rechtskracht hebben. Door de verschillende koninklijke besluiten, die achtereenvolgens de teksten bekend maakten, werd uitdrukkelijk voorzien dat deze vertalingen alleen dienden gebruikt te worden bij het onderwijs in de rijksuniversiteiten en voor het opmaken van alle openbare akten uitgaande van de wettelijk gestelde machten. Alleen de franse tekst behield volledige rechtskracht.

Het was reeds een enorme vooruitgang, doch het spreekt vanzelf dat het vlaamse volk zich niet kon blij-

van tevreden stellen met die afhankelijkheid van de officiële franse tekst. Het bleef een eis van eenvoudige rechtvaardigheid dat uiteindelijk voor een volwaardige nederlandse tekst zou gezorgd worden die, bekrachtigd door het Parlement, volledige rechtsgelding zou hebben.

Te dien einde werd door de regering een commissie aangesteld, die benoemd werd door het K. B. van 5 april 1954. Aan haar was opgedragen de definitieve tekst van het Burgerlijk Wetboek, die door het Parlement zou dienen goedgekeurd te worden, bepaald uit te werken. De commissie was samengesteld uit bijzonder bevoegde juristen, taalkundigen en ambtenaren. De onmisbare bezieler van heel haar activiteit was vanzelfsprekend haar voorzitter Prof. E. Van Dievoet. Als ondervoorzitter fungeerde Prof. A. Vranckx, lid van de Raad van State, en tot leden werden aangesteld Prof. E. Blancquaert, ere-rector van de rijksuniversiteit te Gent, dhr. J. F. Demol, directeur van de vlaamse wetgevende dienst van de senaat, dhr. F. D'Haese, hoofd van de dienst voor overeenstemming der teksten bij de Raad van State, de thans overleden Prof. L. Grootaers der universiteit te Leuven, Prof. N. Gunzburg der universiteit te Gent, de heer H. Heynans, ere-directeur van het Ministerie van Justitie, Prof. J. L. Pauwels, der universiteit te Leuven, Prof. W. Pée der universiteit te Gent, Prof. A. Van Loey der universiteit te Brussel en Prof. J. A. Van Overbeke der universiteit te Gent. De sekretarissen waren de heer J. Moors, docent te Luik, de heer A. Raport, locant aan de St.-Aloysius Handelshogeschool te Brussel en Prof. G. Van Dievoet der universiteit te Leuven.

Het was een merkwaardige groep, die zich met enthousiasme aan het werk heeft begeven en die de lange tekst der 2281 artikelen van het Burgerlijk Wetboek, met de vele wijzigingen die er tussen gewezen werden door de bijzondere wetten, aan een grondig taalkundig onderzoek heeft onderworpen om uiteindelijk een definitieve tekst te kunnen voorbrengen.

Deze tekst werd thans uitgegeven in de parlementaire documenten der Kamer van volksvertegenwoordigers [507 (1959-60) - Nr 1] en is voorafgegaan door een verslag uitgebracht in naam van de commissie door haar voorzitter Prof. E. Van Dievoet. Dit verslag is een uiterst belangrijk stuk, waarin een beknopt overzicht wordt gegeven van al de pogingen die vanaf de publicatie van de Code civil gedaan werden om een eehoorlijke nederlandse tekst van dit wetboek samen te stellen.

Voor vele van onze jongere juristen is het wel nuttig nog eens de lijdensgeschiedenis van onze belgische wetgeving in de nederlandse taal in herinnering te brengen.

Tot aan de wet van 18 april 1898, de befaamde gelijkheidswet, was de officiële tekst van onze belgische wetten uitsluitend frans. Wel werden er enkele officiële vertalingen uitgewerkt, die dan meestal verscheen in de bestuurlijke memorialen van de verschillende vlaamse provincies, doch deze teksten waren dikwijls uiterst gebrekkig en ze hadden vanzelfsprekend geen rechtskracht. Tengevolge van de ontwikkeling van de vlaamse beweging had zich steeds met meer klem de eis doen gelden om voor de Vlamingen op wetgevend gebied gelijkheid te bekomen en te verkrijgen dat alle wettelijke teksten in het Parlement in de beide talen zouden gestemd worden, zodat zij in gelijke mate rechtskracht zouden hebben in elk van de twee nationale talen. Daartegen heeft de fransgezinde opinie zich gedurende jaren met de meeste kracht verzet en er is een epische strijd moeten geleverd worden om de

wet van 18 april 1898 te veroveren. Door deze « gelijkheidswet » werd eindelijk voorzien dat de wetten in de beide talen zouden gestemd en uitgevaardigd worden en dat beide teksten op volstrekt gelijke lijn zouden staan. De heftige strijd voor het veroveren van deze gelijkheidswet, waarin zich vooral de antwerpse volksvertegenwoordiger Edward Coremans onderscheidde, is een uiterst belangrijk stuk uit de geschiedenis van de vlaamse beweging. Onlangs nog, op 17 oktober 1959, heeft de Koninklijke Vlaamse Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België in een plechtige zitting, gehouden in het Paleis der Akademien te Brussel, het tot stand komen van deze wet herdacht.

Sedert 1898 bestaat dus in ons land deze vrij eigenaardige toestand dat voor al de wetten, die uitgevaardigd werden na dit jaar, er een officiële nederlandse tekst bestaat, doch dat voor heel de vroegere wetgeving uitsluitend de franse tekst rechtsgeldig is. Dit brengt met zich dat al onze grote wetboeken, het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek, het Wetboek van burgerlijke rechtspleging en dit van strafvordering, uitsluitend in hun franse tekst rechtskracht bezitten. Dit is ook het geval met de belangrijke organieke wetten, zoals de Gemeentewet en de Provinciewet en met zoveel andere. De eenvoudige gelijkheid vereist dat heel onze wetgeving, zonder enige uitzondering in officiële rechtskrachtige nederlandse tekst zou worden uitgevaardigd. Daartoe is natuurlijk een fantastisch werk vereist, dat vele jaren in beslag zal nemen.

De toestand wordt nog bemoeilijkt door de omstandigheid dat vele wijzigingen, die na 1898 gebracht zijn geworden aan onze klassieke wetboeken, wel in officiële nederlandse tekst voorliggen, doch dat deze tekst zeer dikwijls uiterst gebrekkig is. Hij is de vrucht van de vertaling uitgewerkt door de administratieve diensten in een periode waarin de nauwgezetheid op taalkundig gebied nog veel te wensen overliet. Er doen zich in deze teksten menigvuldige onvolmaaktheden voor, die in strijd zouden zijn met een nieuwe, taalkundig volledig verantwoorde tekst van onze wetboeken. Het was daarom vereist dat al deze teksten eveneens aan herziening zouden onderworpen worden en dat het woordgebruik ervan in overeenstemming zou worden gebracht met de terminologie van de officiële vertaling, die door het Parlement zou worden aanvaard. Dit is de reusachtige taak voor dewelke de commissie zich geplaatst zag.

\* \* \*

Wat het Burgerlijk Wetboek betreft waren er, zoals Prof. E. Van Dievoet het in zijn verslag in herinnering brengt, reeds talrijke pogingen gedaan om tot een nederlandse vertaling te komen. Dit begon van in de franse tijd en de betreunde Prof. P. Bellefroid heeft over deze eerste pogingen tot vertaling, in 1932 een belangrijke studie gepubliceerd « De Code-vertalingen in de franse tijd », studie die verscheen in de Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Akademie voor Taal en Letterkunde. Het was eerst een vertaling afgekondigd in het franse « Bulletin des lois de la République française », in verschillende stukken gepubliceerd gedurende de jaren XI en XII. Prof. Van Dievoet noemt deze vertaling voor die tijd « tamelijk bevredigend » maar hij acht de taal sterk verouderd.

Daarop volgt een te Gent verschenen nederlandse vertaling van de hand van P. J. Lorio, waarschijnlijk uit het jaar 1806, waarvan, volgens Prof. Van Dievoet, de tekst minder archaisch luidt doch tamelijk onbeholpen is en menigmaal foutief.

Ongeveer gelijktijdig is te Gent nog een andere vertaling verschenen waarvan de tekst zeer dicht staat bij deze van Lorio. Prof. Van Dievoet acht het niet uit te maken wie van de beide auteurs dezer twee vertalingen ten opzichte van de andere plagiaat zou gepleegd hebben.

Verder verscheen in 1810 te Amsterdam de bekende vertaling van Mr. Joh. van der Linden, die Prof. Van Dievoet een uitstekend werk noemt en die volgens hem op alle latere vertalingen een zeer diepgaande invloed heeft uitgeoefend.

Er is dan ook het officieel Nederlands Burgerlijk Wetboek van 1838, waarin talrijke stukken uit de Code Civil eenvoudig zijn overgenomen en waar wij de nederlandse vertaling van vele artikelen kunnen vinden.

Eindelijk dient vermeld de zeer bekende vertaling van dichter Karel Ledeganck, uit het jaar 1841. Prof. Van Dievoet wijst er op dat deze vertaling zeer sterk beïnvloed is door deze van Joh. van der Linden, welke door Ledeganck zeker gekend was, al heeft hij haar nergens vermeld. Deze vertaling is gekenmerkt door een streven naar taalpurisme, doch volgens het verslag van Prof. Van Dievoet ontbrak het Ledeganck aan het vereiste taalgevoel om behoorlijk de aanpassing te doen. Dit belet niet dat zijn vertaling voor de praktijk van uiterst groot belang geweest is; zij was bepalend voor de notariële praktijk in het vlaamse land.

Eindelijk kwam dan de vertaling uitgewerkt door de commissie, ingesteld door K.B. van 18 september 1923. Deze commissie bestond uit een aantal vooraanstaande juristen en filologen en werd voorgezeten door de Heer Eerste Advokaat-generaal H. De Hoon en door Prof. E. Van Dievoet. Verder werkten er aan mede E. Blancquaert, K. Brants (†), P. De Beus, L. De Vos (†), W. Duflou (†), L. Grootaers (†), N. Gunzburg, L. Scharpé (†), J. A. Van Overbeke, L. Vercoulle (†). De secretarissen waren de bekende letterkundige F. Toussaint (†), ambtenaar van het Ministerie van Justitie en M. Van de Woestijne. Wat al vooraanstaande geleerden zijn ons sedert het instellen van deze commissie niet reeds ontvallen.

De tekst uitgewerkt door deze commissie werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad door middel van verschillende koninklijke besluiten. Het eerste verscheen op 15 oktober 1933 en het laatste op 20 september 1939. Wij beschikten toen over een voortreffelijke tekst die aan zeer hoge eisen voldeed. Tussen deze tekst waren dan de officiële wijzigingen ingevlochten, die na 1898 in het nederlands door het Parlement gestemd waren.

Was deze tekst nu niet voldoende en ware het niet mogelijk geweest hem zonder herziening aan de stemming van het Parlement te onderwerpen, ten einde hem volledige rechtskracht te doen bekomen?

Wanneer wij het werk, dat thans werd voorbereid door de commissie, ingesteld in 1954, vergelijken met dit van de commissie van 1923, zijn wij gelukkig dat er nog een grondige herziening van de vroegere tekst is gebeurd. Inderdaad, er is haast geen artikel waar niet enkele wijzigingen aan gebracht werden. Het zijn soms wijzigingen van detail, het is soms een andere zinswending die gebruikt wordt, een lichte nuance die wordt bijgebracht, doch telkens wij de beide teksten vergelijken moeten wij met voldoening vaststellen dat degene die thans wordt voorgesteld onbetwistbaar een verbetering inhoudt. Hoe degelijk de vorige tekst ook was, toch is de nieuwe fijner geslepen, sierlijker gepolijst en bij sommige artikelen ook klaarder en duidelijker.

Prof. Van Dievoet is de regel indachtig geweest dat men op taalkundig gebied nooit volledig tevreden mag zijn en dat het steeds mogelijk is een betere, meer aangepaste uitdrukking te vinden, die meer aan het taaleigen beantwoordt. Hij had reeds kort na de publicatie van de tekst der eerste commissie, op eigen initiatief, een gemengde nederlands-belgische commissie tot stand gebracht, die, buiten elke opdracht van regeringswege, de tekst der commissie van 1923 aan een revisie onderwierp. Van deze commissie maakten deel uit Mr. J. Donner, tot vóór kort president van de Hoge Raad der Nederlanden, Mr. P. J. Idenberg uit Leiden en de twee betreunde grootmeesters der nederlandse rechtswetenschap Prof. Paul Scholten en Prof. E. M. Meijers. Prof. Van Dievoet vermeldt in zijn verslag dat vooral deze laatste enthousiast was voor dit werk en dat talrijke verbeteringen aan hem te wijten zijn. Deze commissie, waarvan de werking in 1941 tengevolge van de oorlogsomstandigheden werd stop gezet, had reeds de eerste 1300 artikelen van de vertaling nagezien en de commissie van 1954 heeft zich haar opmerkingen kunnen te nutte maken.

Prof. Van Dievoet geeft in zijn verslag ook een beknopte mededeling over de methode die door de commissie bij haar werk gebruikt werd en ziehier hoe hij zich desaan gaande uitdrukt: « Alle teksten, met inbegrip van de na 18 april 1898 ingevoerde bepalingen, heb ik persoonlijk herlezen en eerst daarna ter beraadslaging aan de vergadering voorgelegd. De vertaling van Joh. van der Linden, het Nederlandse Burgerlijk Wetboek, de nederlandse literatuur over burgerlijk recht, waar interpretatiemoeilijkheden zich voordeden, de belgische en franse auteurs werden vooraf geraadpleegd. Ook het ontwerp van Burgerlijk Wetboek voor Nederland door E. M. Meijers is, waar het paste, ingezien. » Deze aanwijzingen laten reeds toe zich een beeld te vormen van de reusachtige arbeid die vereist werd om het werk tot een goed einde te brengen en van de vooraanstaande rol die Prof. Van Dievoet zelf hierbij vervuld heeft.

De commissie is echter nog verder gegaan en overa waar er zich enige twijfel voordeed, waar de eens gezindheid niet spoedig bereikt werd, raadpleegde men specialisten, zowel in Nederland als in België. Verder kreeg een subcommissie de opdracht om de eenvormigheid van de terminologie der onderscheiden delen van het ontwerp te controleren en de nederlandse teksten nog eenmaal te vergelijken met de oorspronkelijk franse teksten. Deze subcommissie stond onder het voorzitterschap van staatsraad A. Vranckx.

Ook werd de tekst, wanneer hij eenmaal door de plenaire vergadering was goedgekeurd, nog mede gedeeld aan de centrale commissie voor de nederlandse rechtstaal en bestuurstaal in België, opgericht door het K.B. van 19 januari 1954, die ook nog enkele nuttige opmerkingen in het midden bracht.

Het is zonder twijfel dat het werk, dat met zoveel zorg werd voorbereid en waaraan zoveel allereerst bevoegdheden hun beste krachten gewijd hebben, voor zeker aan de hoogste eisen moet voldoen.

Voor een aantal bijzondere punten werd door de commissie aan enkele van haar leden de opdracht gegeven een afzonderlijke verslag uit te brengen, te einde een definitieve en wetenschappelijk verantwoorde oplossing te vinden voor de vertaling van sommige termen, waaromtrent men moeilijk tot voldoende overeenstemming kon geraken. 23 van deze rapporten werden aan het verslag van Prof. Van Dievoet toegevoegd. De meeste ervan werden opgesteld door Prof. E. Van Dievoet zelf, ofwel door de secretarissen.

rissen J. Moors en G. Van Dievoet. De lectuur van deze verslagen over « bijzondere punten » boezemt de diepste eerbied in voor de grondig wetenschappelijke wijze waarop dit studiewerk werd doorgedreven. Hierbij werden inderdaad alle mogelijke bronnen aangeboord, zoals het oud-vaderlands recht, de rechtsvergelijking, de rechtsgeschiedenis, de filologie en ook de rechtspraak en de rechtsleer zowel in Nederland en in Frankrijk als in België. Niets werd verwaarloosd, ganse bibliotheken werden doorploegd en het is telkens, na alle middelen van onderzoek te hebben uitgeput, dat de oplossing werd voorgesteld. Voorzeker werd nog nooit, wat de nederlandse rechtsterminologie in Vlaanderen betreft, zulk grondig wetenschappelijk onderzoek ingesteld.

Van groot belang zijn de beschouwingen die door Prof. E. Van Dievoet in zijn verslag ontwikkeld worden betreffende de taal die voor het ontwerp gebruikt werd en hoe deze taal staat tegenover de rechtstaal in Noord-Nederlandse praktijk? Wij achten het nuttig desaangaande enkele beschouwingen uit het verslag van Prof. Van Dievoet weer te geven:

« Het Nederlandse volk van Noord en Zuid spreekt en schrijft een zelfde taal en de rechtstaal, als technische taal, vereist eenvormigheid, omdat het gebruik van twee uitdrukkingen voor één begrip misverstand en verwarring zou teweegbrengen.

» Het Nederlands Burgerlijk Wetboek dagtekent echter van het begin der XIXe eeuw en tot dan toe was de rechtstaal overwegend het Latijn. Dit Wetboek berust voor een groot deel op het Wetboek Napoleon, dat vrij werd vertaald, hier en daar met vormaanpassing van de Franse termen, die toen beter werden begrepen dan hun Nederlandse equivalenten. Een aantal vreemde woorden zijn intussen gemeengoed geworden van alle juristen, en in zover heeft het ontwerp die termen behouden. Waar goede Nederlandse woorden of uitdrukkingen voorhanden zijn, heeft de Commissie, in een ruimere mate dan in Nederland gebruikelijk is, hieraan de voorkeur gegeven.

» Volledige eenvormigheid met de terminologie van het Nederlands Burgerlijk Wetboek kon ook om een andere reden niet worden bereikt. Bepaalde Nederlandse rechtsinstellingen zijn niet identiek met de onze: ofwel heeft Nederland het Franse voorbeeld niet gevolgd; ofwel heeft een van beide landen of hebben beide landen naderhand hun wetgeving herzien.

» De stijl van de tijd van Bilderwijk is niet meer die van thans en de Commissie heeft de vorm van menig artikel verjongd. Er bestond immers geen reden om teksten die in het jaar 1959 worden ingevoerd, anders dan in modern Nederlands te stellen. Zulks geldt mede voor de interpunctie.

» Ten slotte moge de Commissie hier mutatis mutandis herhalen wat zij in haar Toelichting bij de Nederlandse tekst van de Grondwet schreef:

« De Commissie was zich volkomen bewust van de grote betekenis van haar taak. De Nederlandse tekst van het Burgerlijke Wetboek vastleggen is iets anders dan een vrije vertaling daarvan opmaken. Wanneer de Wetgever de Nederlandse versie zal hebben goed-

gekeurd, zal van het Burgerlijk Wetboek in beide talen een gelijkwaardige en gelijkelijk bindende tekst van kracht zijn. De betekenis van de Nederlands tekst moet derhalve volkomen beantwoorden aan die van de Franse.

» De Commissie heeft zich dan ook angstvallig ervan onthouden enige verbetering aan te brengen in de oorspronkelijke tekst, waar deze niet geheel nauwkeurig mocht lijken. Meer nog: de bepalingen die voor uiteenlopende verklaringen vatbaar zijn, heeft zij niet gemeend te mogen interpreteren, maar zij heeft er integendeel naar gestreefd, waar mogelijk, de onduidelijkheid of de dubbelzinnigheid in de nederlandse tekst te bewaren. Door stelling te nemen ten opzichte van een gecontroleerde vraag zou de Commissie aan de haar toevertrouwde taak zijn te kort gekomen.

» Waar echter aan de zin van een bepaling niet kon worden getwijfeld, is de franse tekst hier slaafs gevolgd, maar is een vorm verkozen die aan het nederlandse taaleigen beantwoordt: een nauwkeurige weergave van de oorspronkelijke tekst vergt geenszins een letterlijke vertaling.»

\* \* \*

Hoe zal nu deze tekst, die door de commissie werd uitgewerkt, tot wet worden? Het spreekt vanzelf dat het niet denkbaar is dat de volledige tekst van het Burgerlijk Wetboek in het Parlement zou besproken worden en er over elk artikel zou worden gestemd. Het is duidelijk dat door één artikel de ganse tekst in zijn geheel moet aanvaard worden, zoniet komt er van het uitvaardigen van de nieuwe tekst nooit iets terecht.

Kan de nieuwe tekst tot wet worden door het aannemen door de wetgever van één enkel artikel, dat rechtskracht verleent aan de nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek, die in bijlage aan het ontwerp van wet gevoegd is? Dit zou vanzelfsprekend de eenvoudigste oplossing zijn. De Raad van State heeft hiertegen echter bezwaar doen gelden en de mening uitgesproken dat dergelijke methode niet zou beantwoorden aan de bepalingen van artikel 41 van de Grondwet, dat zegt dat een wetsontwerp door een van de Kamers slechts kan worden aangenomen nadat daarover artikelsgewijze gestemd is. Het voorstel van de Raad van State, dat door de Minister van Justitie werd aanvaard, bestond er dan in de volledige nederlandse vertaling van het Burgerlijk Wetboek aan het Parlement voor te leggen onder de vorm van één enkel artikel, dat die ganse vertaling zou omvatten, zodat de lezing van en de stemming over dit enig artikel zou volstaan om in overeenstemming te zijn met artikel 41 van de Grondwet.

Laat ons de hoop uitspreken dat het vervallen wetsontwerp onverwijld opnieuw worde ingediend, dat de stemming in het Parlement onverwijld gebeure en dat wij zeer spoedig uiteindelijk zullen beschikken over de officiële nederlandse tekst van ons Burgerlijk Wetboek.

*René Victor*

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

# RECHTSPRAAK

## HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 12 februari 1960.

Voorzitter : M. Vandermeirsch.

Raadsheer-verslaggever : M. Neven.

Procureurgeneraal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Struye en Van Leynseele.

**Bewijs. — Authentieke akte. — Wijzen waarop het bewijs van de valsheid van een door de authenticiteit gedekte vaststelling kan geleverd worden.**

*Zowel krachtens art. 1319 B.W. als krachtens art. 19 van de wet van 25 Ventôse jaar XI kan het bewijs van de valsheid van een door de authenticiteit gedekte vaststelling van een authentieke akte slechts door een vordering wegens valsheid bij wijze van hoofdeis voor de strafrechter of, door een inschrijving van valsheid voor de burgerlijke rechtbank geleverd worden. Deze regel lijdt slechts uitzondering wanneer de vaststelling, hetzij door een andere vaststelling van dezelfde akte, hetzij door een andere authentieke akte tegengesproken wordt, of wanneer de valsheid van bedoelde vaststelling uit het onderzoek van de akte zelf blijkt zonder dat een onderzoeksmaatregel behoeft te worden getroffen.*

Degryse t/ Deketelaere en cs.

Gelet op het bestreden arrest, op 16 december 1958 gewezen door het Hof van beroep te Gent;

*Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319 van het Burgerlijk wetboek, 214, 215 tot 251 van het Wetboek voor Burgerlijke Rechtspleging en 97 van de Grondwet,*

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat het op 1 juni 1954 door notaris Quaghebeur ontvangen openbaar testament van wijlen Richard Deketelaere uitdrukkelijk de vervulling der door de artikelen 971 en 972 van het Burgerlijk Wetboek vereiste pleegvormen en namelijk de aanwezigheid van twee getuigen vermeldde, beslist heeft dat deze wettelijke vormvoorschriften in feite niet vervuld werden en het testament nietig en van gener waarde verklaard heeft, zulks op grond van getuigenissen die afgelegd werden tijdens het vooronderzoek of het onderzoek, ter openbare terechtzitting, van een zaak van schritvervalsing, die aanleiding gaf tot een op 19 maart 1956 door de Correctionele Rechtbank te Brugge gewezen vonnis, waarbij de instrumenterende notaris van de betichting van schriftvervalsing vrij gesproken werd, en, na beslist te hebben dat het onderzoek over de vraag of de meldingen van de authentieke akte vals waren niet moest « geschieden door middel van de speciale procedure tot betichting van valsheid (faux incident) voorzien bij de artikelen 214 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering »,

### eerste onderdeel,

dan wanneer de authentieke akte volle kracht van bewijs heeft tot de inschrijving van valsheid,

dan wanneer het bestreden arrest de kracht van bewijs van het kwestieus authentiek testament moest eerbiedigen, vermits geen procedure tot inschrijving van valsheid ingeleid werd en, dan wanneer het testament dus niet nietig kon verklaard worden;

### tweede onderdeel,

dan wanneer, indien mag aangenomen worden dat de inschrijving van valsheid niet vereist is wanneer de materiële valsheid van de authentieke akte bij eenvoudige bezichtiging klaarblijkelijk is, het door de bewoordingen van het bestreden arrest duidelijk bewezen is dat het in onderhavig geval geenszins ging om een geval waarin de valsheid bij eenvoudige bezichtiging klaarblijkelijk was,

dan wanneer het bestreden arrest zelf gewag maakt van verklaringen van de instrumenterende notaris en zijn eerste klerk, enerzijds, en van twee andere getuigenissen, anderzijds, welke verklaringen en getuigenissen met elkaar tegenstrijdig zijn en aanleiding gaven tot betwisting, en

dan wanneer wegens die feitelijke omstandigheden het bestreden arrest niet wettelijk heeft kunnen beslissen dat de valsheid van de kwestieuze authentieke akte als bewezen kon beschouwd worden, zonder tot de door de artikelen 214 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalde procedure van inschrijving van valsheid over te gaan :

### Over beide onderdelen te zamen :

Overwegende dat uit de vaststellingen van de rechter en uit de stukken van de procedure waarop het Hof acht vermag te slaan blijkt :

1) dat verweerders tegen aanleggers een vordering tot nietigverklaring van het door een notaris verleden openbaar testament van de vader van beide verweerders hebben ingesteld, welke vordering hierop gegrond was, eensdeels, dat het testament niet overeenkomstig de artikelen 971 en 972 van het Burgerlijk wetboek in tegenwoordigheid van twee getuigen voorgezegt, geschreven en voorgelezen werd, en, anderdeels, dat de beschikkingen van het testament ten voordele van aanlegster een onrechtmatige oorzaak hadden; dat verweerders de rechter er om verzochten dienvolgens te beslissen dat de erfenis volledig aan beide verweersters met uitsluiting van aanlegster, toegevallen was;

2) dat aanleggers tot verwerping van de vordering in zover zij op de schending van de artikelen 971 en 972 van het Burgerlijk wetboek steunde, geconcludeerd hebben, om reden dat verweerders het testament, het welk op authentieke wijze de aanwezigheid van twee getuigen vaststelde, niet van valsheid beticht hadden;

3) dat het bestreden arrest na het door aanlegger bij conclusies voorgestelde verweer te hebben verworpen, om de eerste door verweerders ingeroepen reden het testament nietig verklaard heeft; dat het arrest deze beslissing hierop steunt dat, hoewel de wegen valsheid in een authentieke akte vervolgde notaris door de strafrechter vrijgesproken werd, en hoewel het vonnis van vrijspraak niet vaststelt dat een valsheid in het testament begaan werd, nochtans klaarblijkelijk en onbetwistbaar uit de op de terechtzitting van de correctionele rechtbank opgenomen getuigenissen blijkt dat, in strijd met hetgeen door het authentieke testament wordt vastgesteld, de met betrekking tot de getuigen bij de artikelen 971 en 972 van het Burgerlijk wetboek bepaalde rechtsvormen niet werden nageleefd en dat derhalve een inschrijving van valsheid niet vereist was;

Overwegende dat, zowel krachtens artikel 1319 van het Burgerlijk wetboek, als krachtens artikel 19 van

de wet van 25 Ventôse jaar XI, het bewijs van de valsheid van een door de authenticiteit gedekte vaststelling van een authentieke akte slechts door een vordering wegens valsheid bij wijze van hoofdeis vóór de strafrechter of door een inschrijving van valsheid vóór de burgerlijke rechtbank kan geleverd worden;

Overwegende dat deze regel slechts uitzondering lijdt wanneer de vaststelling, hetzij door een andere vaststelling van dezelfde akte, hetzij door een andere authentieke akte, tegengesproken wordt, of wanneer de valsheid van bedoelde vaststelling uit het onderzoek van de akte zelf blijkt zonder dat een onderzoeksmaatregel behoeft te worden getroffen;

Overwegende, dienvolgens, dat door de valsheid van de in het litigieuze testament vervatte vaststelling met betrekking op de aanwezigheid van de getuigen welke door de authenticiteit gedekt is, uitsluitend uit de vóór de strafrechter afgelegde verklaringen af te leiden, ofschoon die rechter het bestaan van de valsheid niet vastgesteld heeft en verweersters het testament niet van valsheid hebben beticht, het bestreden arrest het in het middel aangeduide artikel 1319 geschonden heeft;

*Om die redenen,*

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

## HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 10 februari 1960.

Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Richard.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.

**Leurhandel. — K.B. van 28 november 1939. — Bestanddelen van het misdrijf.**

*Een van de elementen van de leurhandel van deur tot deur, omschreven in het K.B. nr 82 van 28 november 1939 is, dat de handelaar of zijn vertegenwoordiger zich op eigen initiatief naar de woonplaats van de eventuele koper begeeft.*

Sablonier e.a. t/ La chambre syndicale de l'horlogerie, bijouterie et professions connexes de Liège b.p.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 juni 1959 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

I. In zover de voorzieningen gericht zijn tegen de over de publieke vordering gewezen beslissing :

Overwegende dat aanleggers tot twee straffen veroordeeld zijn, de eerste straf uit hoofde van het uitoefenen van leurhandel, de eerste twee door tussenkomst van de derde, de derde voor de rekening van de eerste twee, zonder de vereiste machtiging (telastlegging A en B), en uit hoofde van het drijven van leurhandel in horlogemakersartikelen (telastlegging E); de tweede straf uit hoofde van het op de nationale markt horlogemakersartikelen aangeboden hebben tegen prijzen, hoger dan de normale (telastlegging F);

Over het eerste middel van de voorziening van Sablonier, het eerste middel van de voorziening van

Bodeus, en het ten opzichte van Bodeus van ambtswege opgeworpen middel, welke afgeleid zijn uit de schending van de artikelen 9 en 97 van de Grondwet, 1, 2, 8 en 10 van het koninklijk besluit van 28 november 1939, 1-7° en 2-1° van het koninklijk besluit van 16 oktober 1951,

doordat het bestreden arrest, om aanleggers op de publieke vordering te veroordelen, beslist dat er leurhandel van deur tot deur aanwezig is wanneer, buiten het bezoeken van een vaste en bijgevolg bekende klandizie, of het uitvoeren van vorenbestaande contracten, de handelaar de eventuele kopers in hun woonplaats opzoekt of doet opzoeken om hun bestelling te bewerkstelligen, en dat het onverschillig is dat de handelaar, als ten deze, vooraf een lijst van de personen, die voor zijn producten interesse kunnen hebben, aangelegd heeft,

dan wanneer, enerzijds, het arrest soeverein vaststelt dat aanlegger Sablonier zich door die reclameprocédé's tot een hem bekende en uitgekozen klandizie richtte, en

dan wanneer, anderzijds, de manier waarop aanleggers te werk gingen, zoals zij door het arrest beschreven is, niet onder de wettelijke definitie van de leurhandel valt :

Overwegende dat het arrest erop wijst dat aanleggers Sablonier en Bodeus, die samen een handel in horloges dreven, aan de particulieren reclamekaarten gezonden hebben met melding van de door hun firma verkochte artikelen en van de koopmodaliteiten; dat deze kaarten een strook voor het antwoorden hadden waardoor de geadresseerde de wens een vertegenwoordiger van de firma te ontvangen kon kenbaar maken; dat, na het ontvangen van dergelijke antwoorden, vertegenwoordigers, waaronder aanlegger Fraipont, zich met een collectie naar de woonplaats van eventuele kopers begeven hebben om er de bestellingen op te nemen;

Overwegende dat één van de elementen van de leurhandel van deur tot deur, omschreven in het koninklijk besluit n° 82 van 28 november 1939, is dat de handelaar of zijn vertegenwoordigers zich op eigen initiatief naar de woonplaats van de eventuele koper begeeft;

Overwegende dat uit de bovenaangehaalde vaststellingen van het arrest niet blijkt dat dit element ter zake aanwezig was; dat de omstandigheid dat aanleggers Sablonier en Bodeus vóór de bezoeken die ten gevolge van de ontvangst van de « antwoord-stroken » verricht werden, onder meer door aanlegger Fraipont, de door het arrest beschreven reclame gemaakt hadden ter zake niets afdoet;

Waaruit volgt dat het arrest de veroordelingen welke tegen aanleggers op de voet van het Koninklijk besluit n° 82 van 28 november 1939 (telastlegging A, B en E) uitgesproken zijn, niet wettig gerechtvaardigd heeft;

Over het middel van ambtswege opgeworpen ten opzichte van de drie aanleggers, afgeleid uit de schending van artikel 1, paragraaf 2, van de besluitwet van 22 januari 1945,

doordat het arrest, bij het veroordelen van aanleggers ter zake van het op de nationale markt verkocht of te koop aangeboden hebben van horlogemakersartikelen tegen prijzen, hoger dan de normale (telastlegging F), weigert rekening te houden om het abnormaal karakter van de prijzen te beoordelen, met de door aanlegger Sablonier aangevoerde algemene onkosten, om de reden dat deze algemene onkosten betrekking hebben op een regeling van de koophandel die tegen de reglementering van de leurhandel indruist, dan wanneer het arrest niet wettig beslist dat de

ten deze uitgeoefende koophandel onder toepassing van deze reglementering viel :

Overwegende dat uit het onderzoek van de middelen betreffende de telastleggingen A, B en E blijkt dat het arrest zijn beslissing, volgens welke de door aanleggers uitgeoefende koophandel onder toepassing van de reglementering op de leurhandel viel, niet wettig gerechtvaardigd heeft; dat het dienvolgens evenmin wettig gerechtvaardigd heeft zijn weigering, die gemotiveerd is als in het middel gezegd, om bij het beoordelen van het abnormaal karakter van de prijzen, met de aangevoerde algemene onkosten rekening te houden;

II. In zover de voorzieningen tegen de over de burgerlijke vordering gewezen beslissing gericht zijn :

Overwegende dat de verbreking van de over de publieke vordering gewezen beslissing de vernietiging van de over de burgerlijke vordering gewezen beslissing, die het gevolg ervan is, met zich brengt;

*Om die redenen,*

en zonder dat er termen aanwezig zijn tot het onderzoeken van de andere door aanleggers Sablonier en Fraipont voorgestelde middelen, welke niet tot een verbreking zonder verwijzing kunnen leiden,

Verbreekt het bestreden arrest, behalve in zover daarbij over de publieke en de burgerlijke vordering ten opzichte van aanleggers uitspraak gedaan is;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel;

Veroordeelt verweerster tot de kosten.

## RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 28 december 1960.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M.M. Declaire en Coyette.

Auditeur : M. Van Assche.

Advokaten : Mrs. Pirson, Cambier, Simont.

**Concessie van standplaats op de openbare weg. — Bevoegdheid van de Raad van State. — Goedkeuring van beslissingen van de gemeenteraad door bestendige deputatie. — Vereisten voor bestaan van een handelsvennootschap. — Regelmatigheid van beslissing van bestendige deputatie.**

1. *De akten, uitgaande van bestuursoverheden, in verband met de concessie van standplaatsen voor huurrijtuigen op de openbare weg, en die door machtsoverschrijding heten aangedaan te zijn, kunnen het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad van State;*
2. *Een opgemaakt bestek dient niet op zich zelf ter goedkeuring aan de bestendige deputatie onderworpen te worden; aan art. 81 gemeentewet wordt voldaan zo bestek en akte van toewijzing samen door de bestendige deputatie worden goedgekeurd;*
3. *Een handelsvennootschap kan onder schorsende voorwaarde worden opgericht en kan op geldige wijze gebonden zijn door een inschrijving bij aanbesteding.*
4. *Aan de vereisten van art. 104, zesde lid Provinciale Wet wordt voldaan zo de noodzakelijke gegevens worden vermeld in het proces-verbaal van de beraad-*

*slagingen. Deze gegevens dienen niet vermeld te worden op de goedgekeurde beslissingen van de gemeenteraad.*

N.V. « Bruxelloise d'auto-transports » t./ 1. de stad Brussel; 2. de bestendige deputatie van de provinciale raad van Brabant. Tussenkomende partij : N. V. « Auto's taxi's van Brussel ».

### Arrest nr. 8313.

Gezien het op 27 september 1960 ingediende verzoekschrift, waarbij de naamloze vennootschap « Bruxelloise d'auto-transports » de nietigverklaring vordert :

1. van de beslissing van de gemeenteraad van Brussel van 23 mei 1960, die het recht om taxi's op de openbare weg te stationeren aan de « Autos taxi's van Brussel » vergunt;

2. van de beslissing van de bestendige deputatie van de provinciale raad van Brabant van 29 juli 1960, die de onder 1. genoemde beslissing van de gemeenteraad van Brussel goedkeurt;

Gelet op het bevel van 5 oktober 1960 waarbij de in de artikelen 6 en 7 bepaalde termijnen tot acht dagen, de bij artikel 14 bepaalde termijnen tot vijf dagen en de bij artikel 28 van het procedurereglement bepaalde termijn, tot drie dagen worden ingekort;

Gehoord het afwijkend advies van de heer auditeur Van Assche;

Overwegende dat de vergunning van het recht om taxi's op de openbare weg te stationeren, op 31 december 1960 zou verstrijken; dat de gemeenteraad van Brussel met het oog daarop de 22e februari 1960 het bestek van de aanbesteding had vastgesteld, en de strekking van die aanbesteding in artikel 9 van dat bestek had vastgesteld, in dezer voege :

« Onder de aanbesteding vallen alle stationeerplaatsen en standplaatsen waarvan sprake in artikel 1 van dit bestek.

Zij heeft plaats bij opbod, voor een termijn van tien jaar die op 1 januari 1961 ingaat en op 31 december 1970 te middernacht verstrijkt.

De vaste retributie bedraagt 3.000 F per are en per standplaats en bovendien, bij voorkomend geval, per bijkomende auto.

Het opbod voor de « mobile » retributie moet ten minste 6 t.h. van de totale bruto ontvangst bedragen.

Het college kiest uit de inschrijvingen die welke hem onder alle opzichten de voordeligste lijkt en onderwerpt zijn keuze aan de gemeenteraad ter bekrachtiging »;

Overwegende dat bij de opening van de inschrijvingsbiljetten, die op 10 mei 1960 was bepaald, twee inschrijvingen waren ingediend, de ene door verzoekster, thans concessiehoudster, die 6 t.h. voor de mobiele retributie bood, de andere door de tussenkomende partij, die 9,2 t.h. voor dezelfde retributie bood;

Overwegende dat het college op 17 mei 1960 oordeelde, dat de offerte van de tussenkomende partij de voordeligste was omdat ze, zoals in de notulen van de vergadering wordt gezegd, 50 t.h. hoger lag dan die van de « Bruxelloise d'auto-transports »;

Overwegende dat de gemeenteraad op 23 mei 1960 in de eerste bestreden beslissing de keuze van het college eenparig bekrachtigd en de concessie aan de tussenkomende partij toegewezen heeft;

Overwegende dat de bestendige deputatie op 29 juli 1960, nadat de beslissing van de gemeenteraad en het bestek haar waren toegezonden, de toewijzing heeft goedgekeurd; dat de Koning geen gebruik heeft gemaakt van zijn vernietigingsbevoegdheid;

Overwegende dat de concessie is toegewezen aan een vennootschap, op 10 mei 1960 bij authentieke akte opgericht onder de schorsende voorwaarde, dat de concessie en de exploitatie van het recht om taxi's op de openbare weg te Brussel te stationeren, haar zou worden toegewezen en dat deze toewijzing door alle bevoegde overheden zou worden bekrachtigd;

Overwegende dat de eerste tegenpartij de bevoegdheid van de Raad van State afwijst, aangezien deze wordt verzocht uit te maken, of de tussenkomen partij op het tijdstip van de inschrijving al dan niet bestond, terwijl verzoekster van haar kant « bij de gewone rechtbanken een rechtsvordering kon instellen die tot een resultaat van dezelfde waarde kon leiden als een beroep wegens machtsoverschrijding »;

Overwegende dat het beroep strekt tot nietigverklaring van akten, die van bestuursoverheden uitgaan en door machtsoverschrijding heten te zijn aangetast; dat artikel 9 van de wet van 23 december 1946 de Raad van State bevoegdheid verleent om hiervan kennis te nemen;

Overwegende dat verzoekster doet gelden, dat de bestreden akten uitwerking verlenen aan een toewijzingsbeslissing en aan de bepalingen van een bestek die betrekking hebben op het recht om te stationeren, terwijl deze bepalingen in weerwil van de artikelen 77 en 81 van de gemeentewet niet ter goedkeuring aan de bestendige deputatie zijn voorgelegd;

Overwegende dat de artikelen 77 en 81 bepalen :

#### Artikel 77.

Aan de goedkeuring van de bestendige deputatie van de provinciale raad moeten onderworpen worden de besluiten van de gemeenteraden over de volgende akten ;

.....  
5. de reglementen of tarieven betreffende de heffing van het plaatsgeld in de hallen, op de jaarmarkten, op de markten en in de slachthuizen, en van het stadsgeld op de openbare weg, alsook van de waag-, meet- en peilgelden.

#### Artikel 81.

De Raad stelt de voorwaarden vast voor de huur of de pacht en voor elk ander gebruik van de opbrengsten en inkomsten der eigendommen en rechten van de gemeente, alsook de voorwaarden van de aanbestedingen en leveringen.

Voor de gemeenten echter die onder de bevoegdheid van de arrondissementscommissarissen staan, moeten de akten van verhuring en aanbesteding, met de lastkohlieren, goedgekeurd worden door de bestendige deputatie van de provincieraad.

Dit geldt eveneens voor de overige gemeenten :

a) ...

b) wanneer het in de akten van aanbesteding gaat over een bedrag van meer dan 320.000 F »;

Overwegende dat de in aanbesteding gegeven retributie een bij opbod aanbesteed gedeelte omvat; dat deze retributie slechts van één concessiehouder zal worden geheven; dat het hier niet om het bij artikel 77 bedoelde reglement of tarief gaat; dat dit artikel hier geen toepassing vindt;

Overwegende dat de Stad op 30 mei 1960 aan de bestendige deputatie de akte waarbij de tussenkomen partij als aannemer werd aangewezen en het bestek heeft gezonden; dat uit artikel 81 niet blijkt, dat het bestek vóór de akte van toewijzing aan de bestendige deputatie behoorde te worden toegezonden; dat de bestendige deputatie, toen zij op 29 juli 1960 de akte van toewijzing goedkeurde, daarmee ook haar

goedkeuring hechtte aan het bestek dat de voorwaarden ervan vaststelde; dat aan de bepalingen van art. 81 is voldaan; dat het middel niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat verzoekster betoogt, in het kort, dat de Stad de bepalingen die de toekenning van rechtspersoonlijkheid aan handelsvennootschappen regelen, en de bepalingen van het bestek betreffende verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid heeft geschonden, aangezien de tussenkomen partij deze persoonlijkheid noch op het tijdstip van de inschrijving, noch op dat van de toewijzing door de gemeenteraad, noch op dat van de goedkeuring door de bestendige deputatie, bezat, dat zij dan ook niet op geldige wijze door een inschrijving kon worden gebonden noch op geldige wijze de voor deelneming aan de inschrijving vereiste zekerheid kon stellen, dat de bestendige deputatie deze toewijzing, onder miskenning van dezelfde bepalingen, op onwettige wijze heeft goedgekeurd;

Overwegende dat niet wordt betwist, dat een handelsvennootschap onder schorsende voorwaarde kan worden opgericht; dat de burgerlijke wet, waarnaar artikel 1 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen verwijst, bepaalt, dat de eenmaal vervulde voorwaarde terugwerkt tot de dag waarop de verbintenis is aangegaan; dat de vennoten uitdrukkelijk hun wil te kennen hebben gegeven, aan hun verbintenis zodanige uitwerking te geven; dat de vennootschap op 10 mei 1960 is opgericht; dat de voorwaarde om de toewijzing te krijgen op 23 mei 1960 is vervuld door de beslissing van de gemeenteraad; dat de voorwaarde « bekrachtiging door de bevoegde overheden » op 29 juli 1960 is vervuld door de overeenkomstig artikel 81 van de gemeentewet genomen beslissing van de bestendige deputatie, houdende goedkeuring van de terugwijzing;

Overwegende dat geen wets- of verordeningbepaling de Stad verbood een inschrijving van een onder schorsende voorwaarde opgerichte vennootschap te aanvaarden; dat de Stad te maken had met een inschrijving van een regelmatig opgerichte vennootschap, wier kapitaal voltekend was en tot het door de wet voorgeschreven vijfde was gestort; dat de vereiste zekerheid was gestort; dat de Stad mocht aannemen, dat de inschrijvende vennootschap in staat was het contract uit te voeren; dat het middel niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat verzoekster voorts betoogt, dat de bestreden akten de artikelen 10 tot 12 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen hebben geschonden, in zover de bij deze bepalingen voorgeschreven bekendmakingen niet hadden plaats gehad op de datum waarop de gemeenteraad de toewijzing goedkeurde; dat de akte van oprichting, de statuten en de aanwijzing der beheerders dus noch tegen de Stad, noch tegen de overige inschrijvers konden worden ingeroepen; dat zij voorts doet gelden, dat de bepalingen van het bestek betreffende de inschrijvingen van handelsvennootschappen zijn geschonden door het uitblijven van deze bekendmaking; dat evenmin is voldaan aan de in dit bestek op straffe van nietigheid van de inschrijving voorgeschreven verplichting om in het inschrijvingsbiljet op te geven : het nummer van de bijlagen van het Belgisch Staatsblad dat de bij de artikelen 10 en 12 bedoelde bekendmakingen bevat, het nummer van de postcheck- of bankrekening, de aansluiting bij de Compensatiekas voor gezinsvergoedingen en bij de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, en de inschrijving in het handelsregister; dat de regel van de gelijkheid der inschrijvingen dus is geschonden;

Overwegende dat de bij de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen voorgeschreven openbaarheid in het belang van derden is opgelegd; dat de verplichting om de in het bestek voorgeschreven aanduidingen te verstrekken, is opgelegd in het belang van de concederende overheid; dat die aanduidingen er toe strekken over de persoon waarmede zij te onderhandelen kan hebben alle nuttige inlichtingen te verschaffen;

Overwegende dat de Stad vóór de aanbesteding kennis heeft gehad van de akte tot oprichting van de vennootschap, van haar statuten en van het nummer van haar bankrekening; dat de zekerheid is gestort, dat de Stad binnen de grenzen van haar bevoegdheid is gebleven, door zich niet op de niet-tegenstelbaarheid van de akten der vennootschap te beroepen, en door te oordelen dat de inschrijving niet door nietigheid was aangetast;

Overwegende dat de essentiële formaliteiten van de aanbesteding die de gelijkheid tussen de inschrijvers moesten verzekeren, in acht zijn genomen; dat verzoekster tevergeefs betoogt, dat de bestreden beslissingen aan deze gelijkheid afbreuk hebben gedaan omdat zij niet geweten heeft dat er een andere inschrijver was;

Overwegende dat de inschrijvers bij het indienen in het openen van de inschrijvingsbiljetten niet weten wie hun mededingers zullen zijn; dat natuurlijke personen en verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid geen openbaarheid in acht behoren te nemen; dat het ontbreken van bekendmaking en inlichtingen, waarop verzoekster zich beroept, de gelijkheid tussen de inschrijvers niet heeft verbroken;

Overwegende dat verzoekster doet gelden, dat de bestreden gemeentebeslissing het bestek en de regelen inzake de openbare aanbestedingen heeft geschonden toen zij, om de inschrijving van de tussenkomende partij als de voordeligste aan te nemen, niet alleen afging op het bedrag van de door deze vennootschap aangeboden retributies, maar ook op andere voor de cliëntelee beloofde voordelige voorwaarden die niet in de inschrijving voorkwamen; dat de beslissing van de bestendige deputatie die de gemeentebeslissing goedkeurt, door hetzelfde gebrek is aangetast;

Overwegende dat het college, in zijn verslag aan de gemeenteraad met het oog op de bekrachtiging van zijn keuze, vaststelt dat de inschrijving van de tussenkomende partij 50 t.h. hoger ligt dan die van verzoekster, dat, aangezien het aanbod van verzoekster « duidelijk ontoereikend is, de keuze van het college gaat naar het aanbod gedaan door » de tussenkomende partij; dat het college « in bijkomende orde » naar sommige voordelen voor de cliëntelee verwijst; dat de beslissing van de raad in dezer voege is gemotiveerd;

Overwegende dat uit de vergelijking van beide offertes blijkt, dat die van de N.V. der Autos Taxis van Brussel, afgekort « A.T.B. », 50 t.h. hoger ligt dan die van de « S.A. Bruxelloise d'Auto-transport », afgekort « B.A.T. », thans concessiehouder;

Overwegende dat de offerte van de « S.A. Bruxelloise d'Auto-transport » duidelijk ontoereikend is en dus hoegenaamd niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat derhalve niet kan worden betoogd, dat de « bijkomende » voordelen de doorslag hebben gegeven om de gemeenteraad eenparig zijn beslissing te doen nemen; dat de gelijkheid tussen de inschrijvers niet is verbroken; dat het middel niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat verzoekster de regelmatigheid betwist van de beslissing van 29 juli 1960, waarbij de

bestendige deputatie de aanbestedingsbeslissing van de gemeenteraad en het bestek heeft goedgekeurd; dat zij betoogt: « Het enige teken van deze beslissing is, dat op de beslissing van de eerste tegenpartij een stempel is aangebracht van de dienst die ogenschijnlijk de zaak heeft onderzocht (1e directie - 1e afdeling), namelijk « Gezien en goedgekeurd bij bevel van de bestendige deputatie », gevolgd door de handtekening van de griffier en van de voorzitter »;

Overwegende dat artikel 104, zesde lid, van de provinciale wet, dat bepaalt op welke wijze de bestendige deputatie beraadslaagt en beslist, zegt:

Er wordt een proces-verbaal van de beraadslagingen opgemaakt. De processen-verbaal vermelden de namen van de leden die de vergadering hebben bijgewoond.

.....

Alle beslissingen van de deputatie moeten de naam van de verslaggever alsook die van de aanwezige leden vermelden.

De in de drie vorige paragrafen voorgeschreven vormen dienen nagekomen op straf van nietigheid »;

Overwegende dat het door verzoekster ingeroepen document niet de bestreden beslissing maar alleen de kennisgeving daarvan is; dat het op vordering van de heer auditeur overgelegde, voor eensluidend verklaarde uittreksel uit de notulen van de bestreden beslissing overeenkomstig deze wetsvoorschriften is opgemaakt; dat het de namen van de aanwezige leden van de bestendige deputatie en van de verslaggever vermeldt; dat het middel in feite faalt.

*Besluit :*

Artikel 1.

Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2.

De kosten, bepaald op 1.150 F, komen ten laste van verzoekster tot een bedrag van 750 F en ten laste van de tussenkomende partij tot een bedrag van 400 F.

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

Verenigde Kamers. — 28 februari 1961.

Voorzitter : M. Graaf Hennequin de Villermont.

Raadsheren : M.M. Michielsens, Dellois, de la Vallée Poussin, Rey, Sury en Colson.

Advocaat-generaal : M. van den Eynde de Rivieren.

Advocaten : Mrs. A. Haus, Favart en Hubené.

**Oneerlijke mededinging. (K.B. van 23 december 1934).**

— Niet eerbiediging door derden van een contractueel toegestaan monopolierecht. — Het louter feit gebruik te maken van de vrijheid van de handel maakt geen fout uit in de zin van de artikelen 1382 en 1383 B.W.

*Het door de procespartij gestelde beginsel als zou het schenden van het haar aan de wederpartij bekende toegestane monopolierecht « in se » een fout in de zin van de artt. 1382 en 1383 B.W. uitmaken, is onjuist; de door bedoelde wetsbepalingen voorziene verantwoordelijkheid vereist integendeel, dat anderszins recht op foutieve wijze wordt aangetast.*

*Het louter feit van gebruik te maken van de vrijheid van de handel, ofschoon kennis hebbend van het aan een ander toegestaan monopolierecht, is geen foutieve daad. Het gebruik maken van de*

*vrijheid van de handel met de enig bewezen omstandigheid, dat men hierdoor met de bezitter van een monopolierecht mededingt, is noch bedrieglijk noch oneerlijk en maakt evenmin een professionele tekortkoming uit.*

Dick en Snoeck t/ Holvoet.

Gezien in de door de wet vereiste vorm overgelegd: het arrest van het Hof van Verbreking dd. 17 juni 1960, het bestreden bevelschrift dd. 27 juli 1957 verleend door de Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Gent, zetelende zoals in kortgeding; het arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 4 juni 1959 in zover het niet verbroken werd door voormeld arrest van het Hof van Verbreking;

Gezien de dagvaarding dd. 2 augustus 1960 waarbij geïntimeerde appellanten liet dagen om vóór de verenigde kamers van het Hof van Beroep te Brussel te verschijnen;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis van geïntimeerde ertoe strekte bij toepassing van de B.W. van 23 december 1934 te horen zeggen voor recht dat het invoeren en verkopen in België van inpakkingen voor verse eieren, gekend onder het fabrieksmerk «Hartman Baker - Dansk Patent - S.E.A.», waarvan geïntimeerde de exclusieve en alleenverkoop bezit voor België, daden uitmaken, die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in handelszaken; bijgevolg appellanten te horen bevelen onmiddellijk alle tentoonstelling, invoer, verkoop of afstand der voormelde eierinpakkingen stop te zetten en te staken;

Overwegende dat de eerste rechter deze eis heeft ingewilligd onder de overweging dat «deze die weet dat een derde het monopolie van de verkoop van een bepaald produkt bezit, en desondanks zelf tot de verkoop van diezelfde waren overgaat, een daad stelt die strijdig is met de eerlijke handelspraktijken»;

Overwegende dat blijkt uit een verklaring dd. 13 augustus 1957 van de vennootschap van Deens recht «Scandinavian Packing Company Ltd.» dat geïntimeerde haar enige vertegenwoordiger is in België voor de invoer en verdeling van haar eierinpakkingen «egg-trays»;

Overwegende dat geïntimeerde, zich steunende op het klassieke onderscheid tussen het bestaan van de overeenkomst en haar innerlijke effecten, beweert dat hij «in het bestaan van de overeenkomst een waarde vindt, die van zijn patrimonium deel uitmaakt en die door de derden moet geëerbiedigd en dat het derhalve niet toegelaten is hem een recht te ontnemen dat hij zich verzekerd heeft bij het wettelijk middel van een wederkerige overeenkomst»;

Overwegende dat geïntimeerde de overeenkomst gesloten met de Scandinavian Packing Cy niet voorlegt; dat het Hof noch haar inhoud, noch de datum van haar invoegetredding kent; dat in de meest gunstige veronderstelling voor geïntimeerde kan vermoed worden dat de Scandinavian Packing Cy tegenover hem de volgende verbintenissen heeft aangegaan:

1. hem inpakkingen voor eieren «Egg-Trays» te leveren,
2. zich te onthouden dergelijke inpakkingen in België in te voeren om ze aldaar aan derden te verkopen,
3. alle nodige maatregelen te treffen om te beletten dat de door haar elders dan in België verkochte inpakkingen in België zouden worden ingevoerd;

Overwegende dat het meteen opvalt dat waar geïntimeerde staande houdt — onder voorwendsel dat appellanten «het bestaan» van de overeenkomst moe-

ten eerbiedigen — dat zij niet gerechtigd zijn deze egg-trays in België in te voeren en te verkopen, hij in werkelijkheid van appellanten de uitvoering eist van een verbintenis om «iets niet te doen», die enkel door zijn schuldenares Scandinavian Packing Cy werd aangegaan, en dit met miskenning van de beschikkingen van artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat bovendien dient aangestipt dat niet eens bewezen is dat geïntimeerde enig recht tegenover de Scandinavian Packing Cy zou kunnen laten gelden in verband met de goederen door appellanten verhandeld; dat, inderdaad, niet bewezen is dat appellanten deze waren elders zouden hebben aangekocht dan bij de Duitse firma «Einfuhr und Vorratsstelle für Fette», die ze zelf in 1952 bij de Scandinavian Packing Cy had gekocht en dit zonder enige bewezen beperking om deze egg-trays verder te verhandelen; dat niet bewezen is dat in 1952 de Scandinavian Packing Cy reeds met geïntimeerde verbonden was; dat de Scandinavian Packing Cy door het sluiten van de overeenkomst met geïntimeerde geen enkele beperking heeft kunnen stellen aan de rechten van de handelaars, die vroeger bij haar egg-trays hadden gekocht, noch aan deze van hun rechtverkrijgenden;

Overwegende dat het beginsel door geïntimeerde vooropgezet, namelijk dat het schenden van het monopolierecht hem contractueel toegestaan en waarvan appellanten kennis hebben «in se» een fout uitmaakt in de zin van art. 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, verkeerd is; dat de verantwoordelijkheid door bedoelde wetsbeschikkingen voorzien integendeel vereist dat andermans recht op foutieve wijze zou worden aangetast;

Overwegende dat het louter feit dat appellanten gebruik hebben gemaakt van de vrijheid van de handel, alhoewel zij kennis hadden van het monopolierecht aan geïntimeerde toegestaan, geen foutieve daad is; dat uit niets blijkt dat de Duitse firma «Einfuhr und Vorratsstelle für Fette» enige verbintenis tegenover de Scandinavian Packing Cy heeft aangegaan in verband met de verdere verhandeling van de egg-trays bij de aankoop van de waren in 1952; dat de beweringen van geïntimeerde aangaande de aankoop van egg-trays door appellanten bij andere vreemde handelaars niet bewezen zijn; dat het derhalve geenszins vaststaat dat appellanten derde-medeplichtigen zijn geweest aan de schending van een contractuele verbintenis door een medecontractant van de Scandinavian Packing Cy of van geïntimeerde aangegaan;

Overwegende dat waar geïntimeerde verklaart dat de handelingen van appellanten een «werkelijk bedrog» uitmaken, dat deze daden oneerlijk zijn en dat dergelijke praktijken met professionele tekortkomingen gelijk te stellen zijn, dit slechts losse beweringen zijn; dat gebruik maken van de vrijheid van de handel met de enige bewezen omstandigheid dat men hierdoor met de bezitter van een monopolierecht mededingt noch bedrieglijk, noch oneerlijk is en evenmin een professionele tekortkoming uitmaakt;

Overwegende dat de publiciteit door eerste appellant gemaakt, na de uitspraken van de verschillende rechtstanties in dit geding, op de beoordeling van de oorspronkelijke eis zonder invloed blijft;

Overwegende, als slotsom, dat de eis van geïntimeerde ongegrond is;

*Om deze redenen,*

Het Hof, recht sprekende in verenigde Kamers, eensluidend het voorschrift van § XI van het enig artikel der wet van 15 oktober 1919;

Gezien artikelen 24 en 29 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Doet het bestreden bevelschrift te niet;

Wijzigende, verklaart de oorspronkelijke eis van geïntimeerde ongegrond, wijst hem af;

Veroordeelt geïntimeerde tot al de kosten van het geding.

NOOT: Het cassatiearrest van 17 juni 1960 met de conclusies van advocaat-generaal F. Dumon is in de lopende jaargang van het R.W. (kol. 316 v.) verschenen. Het door deze beslissing gedeeltelijk vernietigde arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 4 juni 1959 is opgenomen in het R.W. 1959/60, 636.

## HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 21 januari 1961.

Wn. Voorzitter: M. Moeneclaey.

Raadsheren: M.M. Lefebvre en De Prêter.

Advocaat-generaal: M. Bonte.

Advocaten: Mrs. Dupont (Ronse), De Munter (Oude-naarde) en Vanderlinden (Geraardsbergen).

**Rechtstreekse dagvaarding. — Onvrijwillig veroorzaakte lichamelijke letselen. — Strafonderzoek tegen bepaalde beklaagde. — Verwijzing door de Raadkamer naar de Correctionele Rechtbank. — Rechtstreekse dagvaarding door verwezene tegen niet in verdenking gesteld slachtoffer. — Ontvankelijkheid.**

*Wanneer, naar aanleiding van een verkeersongeval, een gerechtelijk strafonderzoek wegens het onvrijwillig veroorzaken van slagen of verwondingen tegen een bepaalde beklaagde en tegen een onbekende gevorderd werd, en de raadkamer, op vordering van de Procureur des Konings, slechts de in verdenking gestelde persoon naar de correctionele rechtbank heeft verwezen terwijl zij beslist heeft dat t.o.v. andere personen, o.m. een der slachtoffers, geen vervolgingen dienden te worden ingesteld, is de rechtstreekse dagvaarding van de verwezene beklaagde tegen dit slachtoffer, op grond van zelfde strafbare feiten, niettemin ontvankelijk.*

O.M. Bautsoens Fernand en Federatie van Onzijdige Mutualiteiten t/ Bourdeaud'hui Remi, en Bourdeaud'hui Remi t/ Bautsoens Fernand.

Overwegende dat Bourdeaud'hui als verdachte en burgerlijke partij evenals Bautsoens en het Openbaar Ministerie, tijdig en op geldige wijze beroep ingesteld hebben;

*Ontvankelijkheid van de rechtstreekse dagvaarding gericht door Bourdeaud'hui tegen Bautsoens:*

Overwegende dat er dient aan herinnerd dat voor de raadkamer, de ter zake door de Procureur des Konings genomen vorderingen slechts gericht waren tegen: 1° Bourdeaud'hui Remi en 2° onbekende; uit hoofde: A. de eerste van onvrijwillige slagen of verwondingen aan Bautsoens Fernand en Rubbens Simonne; B. de tweede, insgelijks wegens onvrijwillige slagen of verwondingen op de persoon van eerste;

Dat bij beschikking der raadkamer dd. 12 april 1960, beslist werd dat er geen aanleiding is tot vervolging wat betreft de telastlegging B;

Overwegende dat hieruit volgt dat de raadkamer niet gevat was ten overstaan van Bautsoens en logischerwijze geen uitspraak deed te zijnen opzichte, met als gevolg dat Bourdeaud'hui gerechtigd bleef rechtstreeks vóór de eerste rechter te dagvaarden wegens de onvrijwillige slagen en kwetsuren door hem opgelopen en die hij toeschrijft aan een gebrek aan vooruitzicht of voorzorg vanwege Bautsoens evenals aan de overtredingen van de wegcode door deze laatste gepleegd;

Dat de rechtstreekse dagvaarding dus als ontvanke-lijk voorkomt;

.....

*Om deze redenen,*

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de wetbepalingen door de eerste rechter ingeroepen, ter uitzondering van artikel 9 der Wet van 31 mei 1888 gew. door de Wet van 14 november 1947, niet meer van toepassing, en gelet bovendien op art. 24 der Wet van 15 juni 1935 en art. 191 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, alle wetbepalingen door de heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid;

Ontvangt de beroepen en erover beslissend, alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzend:

Doet het bestreden vonnis teniet waar het de eis ingesteld door de rechtstreekse dagvaarding uitgaande van de burgerlijke partij Bourdeaud'hui, niet ontvanke-lijk verklaart;

Opnieuw wijzende dienaangaande:

Verklaart bedoelde eis ontvankelijk;

.....

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 27 april 1960.

Voorzitter: M. Lefèvre.

Rechters: M.M. De Vriendt en Viaene.

Advokaten: Mrs. Martens en Schaubroeck.

**Arbeidsongeval. — Vereisten voor de herziening krachtens artikel 28 van de wetten op de arbeidsongevallen. — Verdwijning van de arbeidsongeschiktheid door gewenning.**

*Wanneer tussen de partijen een overeenkomst is aangegaan, waarbij de aard en de grond van de werkonbekwaamheid van het slachtoffer en het bedrag van de hem uit dien hoofde uit te keren vergoeding werden vastgesteld, onderstelt het principe van de herziening noodzakelijk een nieuw feit, dat aan de vooruitzichten van de partijen is ontgaan en is kunnen ontgaan.*

*Indien de verdwijning van de werkgeschiktheid aan gewenning zou te wijten zijn bestaat er geen grond om een herziening toe te staan.*

Matthys t./ Mutuelle der verenigde syndicaten.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van:

1) een vonnis op 19 maart 1959 door het Vrederecht van het kanton Ledeberg uitgesproken;

2) een vonnis op 22 oktober 1959 door dezelfde rechtsmacht verleend.

Overwegende dat het beroep regelmatig en tijdig werd ingesteld.

Overwegende dat, wanneer de raadsman van de appellant op 26 maart 1959 schriftelijk aan de deskundige, aangesteld door de eerste rechter, bericht gaf van zijn opdracht, hij er hem opmerkzaam op maakte dat zijn cliënt zijn aanstelling slechts aanvaardde onder voorbehoud van beroep tegen het vonnis van 19 maart 1959.

Dat, nu deze deskundige ten onrechte geweigerd had appellant akte te geven van dit voorbehoud, deze laatste in besluiten genomen na het deskundig verslag de rechtbank er uitdrukkelijk toe heeft verzocht hem daarvan akte te geven.

Dat, in die omstandigheden, de geïntimeerde vruchteloos de niet-ontvankelijkheid van het beroep opwerpt.

Overwegende dat het blijkt uit de formulering van het exploit van rechtsingang dat de geïntimeerde haar eis tot herziening van de vergoeding vestigt op een eventualiteit die door de partijen niet werd voorzien op het ogenblik waarop zij het akkoord van 25 november 1955 hebben gesloten en waarmee zij derhalve geen rekening hebben gehouden om het bedrag van de kwetsieuze vergoeding te bepalen, nl. de verdwijning van de blijvende gevolgen van het arbeidsongeval van 1 december 1953.

Overwegende dat, nu er tussen de partijen een overeenkomst werd aangegaan waarbij de aard en de grond van de werkonbekwaamheid van de appellant, en het bedrag van de hem uit dien hoofde uit te keren vergoeding werden vastgelegd « het principe van de herziening noodzakelijk een nieuw feit onderstelt, hetwelk aan de vooruitzichten van de partijen is ontgaan en is kunnen ontgaan » (Vergel. Cass. 8 juli 1948; Arresten van het Hof van Cassatie; Nederlandse teksten 1953, blz. 384; Pas. I 1948, blz. 445, met conclusie van Advocaat-Generaal R. Janssens de Bisthoven)

Overwegende dat, nu de geïntimeerde in de inleiden- de dagvaarding verwijst naar artikel 28 van de samengeschiedelde wetten op de arbeidsongevallen, er dient te worden aangenomen dat zij haar vordering eveneens steunt op het onvoorzienbaar karakter van de verdwijning van de blijvende gevolgen van het bedoelde ongeval.

Overwegende dat luidens het besluit van het deskundig verslag het invaliditeitspercentage van de appellant, thans tot nul dient te worden gebracht.

Dat om tot dit besluit te komen de deskundige zich bijna uitsluitend steunt op de adviezen die in dit verband in oktober 1958 werden verstrekt door de specialisten aangesteld door de geïntimeerde.

Overwegende dat zo zulks wellicht op wetenschappelijk gebied, gelet op de bevoegdheid van de bewuste geneesheren, gerechtvaardigd voorkomt, evenwel de geldigheid, op juridisch gebied van het aldus bereikte besluit zeer betwistbaar is.

Overwegende dat er, onder die voorwaarden, aanleiding toe bestaat om een nieuwe deskundige aan te stellen met de hierna nader bepaalde opdracht, alvorens ten gronde uitspraak te verlenen.

Overwegende dat indien deze deskundige moest vaststellen dat de werkongeschiktheid inderdaad is verdwenen, en tevens dat deze verdwijning is toe te schrijven aan een normale ontwikkeling van de gebrekkigheden, er uit dit feit alleen niet noodzakelijk zou voortvloeien dat de partijen bij het sluiten van het meervermelde akkoord deze verdwijning hadden moeten voorzien en er derhalve geen aanleiding zou zijn tot herziening (zie het aangehaalde arrest en de conclusie van Janssens de Bisthoven)

Dat indien de verdwijning van de werkongeschiktheid aan gewenning zou te wijten zijn er geen grond

zou bestaan om de geëiste herziening toe te staan (Delaruvière et Namèche, Accidents du Travail, uitgave 1947, nr. 500)

#### *Om die gronden*

De Rechtbank alle strijdige besluiten van de hand wijzende, gelet op artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 13 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken. Ontvangt het beroep; bevestigt het tussenvonniss van 19 maart 1959 waar het de eis ontvankelijk heeft verklaard.

Doet voor het overige het vonnis te niet.

Doet het vonnis van 22 oktober 1959 eveneens teniet.

Avorens over de gegrondheid van de eis te beslissen, stelt aan al deskundige Dokter Gaston Colle, gehuisvest te Gent, Guinardstraat 20, met opdracht :

1) kennis te nemen van het bundel;

2) Matthys Achille, werkmán, gehuisvest te Gent, Zwijnaardesteenweg, nr. 575, te onderzoeken;

3) zijn onderzoek tegensprekelijk uit te voeren en de opmerkingen welke in dit verband door partijen worden gedaan te ontmoeten;

4) in een onder eed geschreven en met redenen omkleed verslag neer te leggen ter griffie binnen de maand van de kennisname van zijn opdracht de rechtbank van advies te dienen, op grond van de bevindingen van geneesheren die nog niet rechtstreeks of onrechtstreeks in de huidige zaak zijn tussengekomen, nopens volgende punten : Is de werkongeschiktheid van Matthys Achille welke door de partijen op 25 oct. 1955 op vijf procent werd vastgesteld op grond van lichte subjectieve overblijfselen van hersenschudding verminderd of verdwenen ? — in bevestigend geval — Is deze vermindering of verdwijning toe te schrijven aan een op het ogenblik van het akkoord van 25 oct. 1955 niet voorzienbare ontwikkeling van de gebrekkigheden of een gewenning (accoutumance) ?

Reserveert de kosten.

Stelt de zaak in voortzetting op...

NOOT : Zie het in dit nummer opgenomen door dezelfde rechtbank in dezelfde zaak d.d. 29 maart 1961 gewezen vonnis.

### **BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT**

2e Kamer. — 29 maart 1961.

Voorzitter : M. Lefèvre.

Rechters : M.M. De Vriendt en Viaene.

Advokaten : Mrs. Martens en Schaubroeck.

**Arbidsongeval. — Herziening niet toelaatbaar, indien de ontwikkeling van de gebrekkigheid te voorzien was.**

*Indien de ontwikkeling van de gebrekkigheid (lichte subjectieve overblijfselen van hersenschudding) te voorzien was op het tijdstip, dat de vergoedingen werden vastgesteld, bestaat er geen aanleiding om een herziening toe te staan.*

Matthys t/ Mutuelle der verenigde syndicaten.

Herzien het vonnis van deze rechtbank en kamer d.d. 27 april 1960.

Gelet op het deskundig verslag van Dokter Colle van 21 oktober 1960.

Overwegende dat naar luidt van dit verslag, appel-

lant lijdt aan een licht, louter subjectief postcommotioneel syndroom, zonder objectief vaststelbare afwijkingen;

Overwegende dat de rechtbank op grond van de beschouwingen ontwikkeld door de deskundige aanneemt dat de werkongeschiktheid welke door de partijen op 25 oktober 1955 op 5 % werd vastgesteld thans nog amper 3 % bedraagt.

Overwegende dat de rechtbank op dezelfde gronden het advies van Dr. Colle bijtreedt, waar deze deskundige oordeelt dat de door hem waargenomen verbetering van de toestand van de appellant, niet aan gewenning is toe te schrijven (nopens deze term: zie Delaruière et Namèche, tweede uitgave nr. 500, blz. 530); doch wel aan een op het ogenblik van het akkoord van 25 oktober voorzienbare (het juiste woord is inderdaad « te voorzien ») ontwikkeling van de gebrekkigheid.

Overwegende dat de rechtbank tenslotte van oordeel is dat gelet op de oorsprong, de aard en de grond van de op 25 oktober 1955 vastgestelde gebrekkigheid, namelijk lichte subjectieve overblijfselen van hersenschudding, de meervermelde wijziging in de toestand van de appellant zo zeker was dat ze had moeten voorzien geweest zijn op de datum van de vaststelling der vergoedingen.

Dat nu zulks klaarblijkelijk toen niet is geschied er geen aanleiding toe bestaat om tot de gevorderde herziening over te gaan (in die zin Cassatie 8 juli 1958, Arresten van het Hof van Cassatie; Nederlandse teksten, 1953, blz. 384, Conclusie van Advocaat-Generaal R. Janssens, de Bisthoven in Pas. I, 1948, blz. 445)

#### *Op die gronden:*

De Rechtbank, gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzende; verklaart het beroep gegrond; doet het aanvechten vonnis teniet.

Opnieuw wijzende, wijst de eis af als niet gegrond;

Veroordeelt de geïntimeerde in de kosten van de beide aanleggen.

NOOT: Zie in dit nummer het in dezelfde zaak op 27 april 1960 gewezen vonnis.

### VREDEGERECHT TE DUFFEL

18 januari 1961.

Rechter: J. Porters.

Advokaten: Mrs. P. Deckers en A. Kinsbergen.

**Opdracht aan een immobiliënagent tot het bekomen van een lening op hypotheek. — Contract van huur van diensten. — Toepassing van artikel 8, 1° van het Koninklijk Besluit van 7 januari 1936 betreffende het commissieloon.**

*De opdracht, die aan een immobiliënagent verstrekt en door hem aanvaard wordt tot uitvoering van de inleidende en voorbereidende, zowel materiële als intellectuele werkzaamheden om een lening op hypotheek te bekomen doch die niet zover reikt dan ze tevens vertegenwoordiging tot het afsluiten van de eigenlijke leningsovereenkomst omvat, maakt een contract van huur van diensten uit, zoals bedoeld door art. 1787 en vg. B.W.*

*De opdrachtgever is dienvolgens gerechtigd krachtens art. 1794 B.W. eenzijdig het aangegane contract op te zeggen op last van zowel het «dammum emergens» als het «lucrum cessans» te vergoeden.*

*Het commissieloon, dat als vergoeding voor het onderhandelen van een lening op hypotheek ten laste van de ontlener gelegd wordt, mag op grond van art. 8, 1° van het Kon. Besl. van 7 januari 1936 geen 0,50 % overtreffen, welke ook de vorm of de rechthebbende van de vergoeding weze en dit, niet-teenstaande elk strijdig beding.*

*Zaakwaarnemers of makelaars vallen onder het toepassingsgebied van de imperatieve beschikking van gezegd artikel, zodra zij met het oog op het afsluiten van leencontracten op hypotheek niet toe- vällig en gelegenheidshalve maar regelmatig en in contractueel verband met de schuldeisende partij de inleidende en voorbereidende onderhandelingen voe- ren, hiervoor rechtstreeks door deze laatste vergoed worden en zodoende als stille handlangers van de eventuele schuldeiser mogen aangezien worden.*

Deckers t./ Van Pee.

Gezien het exploit van dagvaarding door het ambt van deurwaarder J. Bergé te Duffel, in dato 27 febr. 1960;

Gehoord partijen in hun verklaringen en middelen, de rechtspleging geschied zijnde in de Nederlandse taal naar de eis van de artikelen 2, 3, 4, 30, 33, 34, 36, 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Gezien de besluiten van verweerder, neergelegd op Ons Vrederecht in dato 16 november 1960;

Aangezien de vordering ertoe strekt verweerder te doen veroordelen, op grond van art. 1794 B.W. wegens gederfde winst, tot betaling aan aanlegger van een som van 5.200 F, te vermeerderen met de verwijl- intresten sedert 2 december 1959, de gerechtelijke in- tresten en de kosten van het geding; het te vellen vonnis uitvoerbaar te doen verklaren bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

#### *I. Wat betreft de feiten:*

Aangezien verweerder op 21 november 1959 aan aan- legger opdracht gaf voor hem de nodige formaliteiten te vervullen tot het bekomen van een lening op hypo- theek ten bedrage van 650.000 F, terug te betalen in 15 annuïteiten; dat hij voorstelde de bedoelde hypo- theek te vestigen op een hem toebehorende opbrengst- huis en bouwgrond, gelegen te Deurne, Ruggeveldlaan 554, en met het oog daarop de waarde van de betrok- ken goederen schatte op 1.086.000 F; dat hij bij de- zelfde gelegenheid aan aanlegger een bedrag van 500 F betaalde tot dekking van diens schattingskosten; dat hij vervolgens op 2 december 1959 aan aanlegger mee- deelde dat hij andere schikkingen getroffen had en derhalve de verstrekte opdracht introk; dat hij bij aangetekend schrijven de dato 2 december 1959 door aanlegger in gebreke gesteld werd om hem binnen de acht dagen schadeloos te stellen voor de niet verwe- zenlijkte zaak doch dat hij hieraan geen gevolg gaf;

#### *II. Wat betreft de stellingen der betrokken partijen:*

Aangezien aanlegger eensdeels voorhoudt dat het ter zake gaat om een contract van huur van diensten, zoals bepaald door art. 1787 en volg. van het B.W.; dat hij dienvolgens, in geval van eenzijdige intrekking der gegeven opdracht, krachtens art. 1794 B.W. dient schadeloos gesteld te worden niet alleen voor al zijn

uitgaven en al zijn arbeid maar tevens voor al wat hij bij de uitvoering der opdracht had kunnen winnen;

Aangezien verweerder anderdeels aanvoert dat het ter zake gaat om een contract van lastgeving, zoals bepaald door art. 1984 en volg. van het B.W.; dat bijgevolg, krachtens art. 2004 B.W., in geval van herroeping der lastgeving, de lasthebber, huidige aanlegger, geenszins gerechtigd is enige vergoeding te eisen, wijl deze laatste voor de herroeping nog geen voetstappen had aangewend of uitgaven had besteed;

### III. — Wat betreft de toepassing der vooruitgezette stellingen :

Aangezien niet betwist wordt dat verweerder eensdeels aan aanlegger een wel bepaalde opdracht had gegeven, met name de nodige formaliteiten te vervullen tot het bekomen te zijnen gunste van een lening op hypotheek; dat aanlegger anderdeels aanvaard had deze wel bepaalde prestatie te leveren; dat, de materialiteit der feiten vaststaande, de betrokken overeenkomst in de zin van een van beide stellingen moet gekwalificeerd worden;

Aangezien, luidens art. 1984 B.W. de lastgeving een handeling is, waardoor een persoon aan een lasthebber de macht geeft om iets voor hem en in zijn naam te doen; dat de macht, aan zulke lasthebber gegeven, essentieel strekt tot het verrichten van rechtshandelingen voor en in naam van de lastgever; dat immers alleen daden van juridische aard, waarmede men beoogt een rechtsgevolg teweeg te brengen, voor en in naam van iemand anders kunnen gesteld worden, terwijl louter materiële of intellectuele handelingen uitgevoerd worden ten voordele en voor rekening van iemand anders (De Page, Tr. él. de dr. vic. b., IV, 849; V, 355 en 361; A. Kluyskens, De Contracten, n° 513; P. De Beus, Overz. v. h. burg. r. n° 978); dat zulke opdracht tot het verrichten van rechtshandelingen voor en in naam van iemand anders vereist dat de lasthebber te dien einde in de plaats gesteld wordt van de lastgever, dit is, dat hij deze laatste met het oog op de bedoelde rechtshandelingen vertegenwoordigt;

Aangezien de opdracht, door verweerder aan aanlegger gegeven, slechts strekte tot het vervullen van de nodige formaliteiten om een lening op hypotheek te bekomen tegen voldoende zekerheid; dat aanlegger om dit doel ten voordele en voor rekening van verweerder te bereiken, geacht werd gebruik te maken van zijn relaties met zakenkringen of zijn introducties bij bepaalde maatschappijen om de nodige contacten te leggen met het oog op een gunstig en vlot verloop van de inleidende en voorbereidende werkzaamheden tot de eigenlijke lening; dat evenwel uit geen enkel element der overeenkomst kan afgeleid worden dat, wanneer het op het ondertekenen van de leningsakte of het verlenen van kwijting der geleende bedragen aankomt, aanlegger in de plaats van verweerder zou treden; dat met andere woorden aanlegger geen opdracht ontving om verweerder te vertegenwoordigen en voor hem en in zijn naam de voormelde rechtshandelingen te verrichten;

Aangezien verweerder trouwens zelf aanstipt (zie besluiten blz. 3 al. 8) dat hij zich vanzelfsprekend het recht voorbehield om de hypotheek te weigeren in geval het percentage ervan overdreven was en dat bedoelde overeenkomst in hoofde van verweerder kan bestempeld worden als een aanbod van zijnentwege tot het zoeken van een lening op hypotheek; dat verweerder door deze bewoordingen te kennen geeft dat zijn opdracht slechts de hierboven vermelde voorbereidende en inleidende werkzaamheden tot het be-

komen van een lening op hypotheek omvatte en niet zover reikte dat ze tevens het tot stand brengen van het eigenlijke leningscontract inhield;

Aangezien natuurlijk niets belette dat verweerder aan aanlegger desgevallend eveneens last zou geven hem bij de vereiste rechtshandelingen, als de ondertekening van de leningsakte en het geven van kwijting, te vertegenwoordigen zodat het huidige contract door een overeenkomst van lastgeving zou aangevuld worden, doch dat dit niet gebeurd is;

Aangezien derhalve de door verweerder aan aanlegger gegeven opdracht, die geenszins het verrichten van juridische handelingen voor hem en in zijn naam tot voorwerp had, geen lastgeving uitmaakt in de zin van artikel 1984 B.W.;

Aangezien daarentegen zulke opdracht, die strekt tot de uitvoering van verschillende materiële en intellectuele maar niet juridische handelingen, een contract van huur van diensten vormt zoals bedoeld door artikel 1787 en volg. van het B.W. (Revue crit. de jur. belge (1954) blz. 190-191 met aangehaalde rechtsleer; (1956) blz. 200 en 318-319); dat het ter zake zonder belang is dat de te leveren prestatie hoofdzakelijk van intellectuele aard is (H. De Page, o.c. IV, 837 al. 2; 838 al. 5; 840, al. 5 en 6; 844 al. 1); dat trouwens de immobiliënagent, voor zover hij enkel zijn diensten verstrekt als bemiddelaar bij het opzoeken van een medecontractant, door de rechtsleer doorgaans beschouwd wordt als gebonden door een overeenkomst van huur van diensten met de contracterende partijen (H. De Page, o.c. IV (1951) nr 847; nr. 838, voetn. 1; blz. 850, voetnota 1; V (1952) blz. 359, voetnota 3; V, nr 362 A);

Aangezien het geen nader betoog behoeft dat de eng-verbalitische opvatting, die verweerder ter zake van de interpretatie van de titel « bestekken en aannemingen » van de desbetreffende artikelen van het B.W. hiertegenover plaatst, zowel door de rechtspraak als de rechtsleer voorbijgestreefd is;

Aangezien wat de huur van diensten betreft, verweerder krachtens art. 1794 B.W. het recht bezat eenzijdig het afgesloten contract op te zeggen, mits verweerder te vergoeden niet alleen voor zijn arbeid en uitgaven maar tevens voor de winst, die hij door de eventuele uitvoering had kunnen verwezenlijken; dat anders uitgedrukt verweerder zijn akkoord slechts mocht en kon verbreken op last van zowel « damnum emergens » als « lucrum cessans » te vergoeden;

Aangezien derhalve de bewering van verweerder (zie besluiten blz. 2 al. 9), als zou er door hem geen enkele vergoeding verschuldigd zijn, wijl aanlegger nog geen voetstappen had aangewend en nog geen enkele prestatie had geleverd, niet ter zake dienend is;

Aangezien eveneens de bewering van verweerder, dat het niet vaststaat dat de voorgenomen lening zou gerealiseerd worden, slechts in zoverre kan in aanmerking genomen worden als zulks aan het toedoen van aanlegger zou te wijten zijn; dat echter niets laat voorzien dat aanlegger de bedoelde operatie niet tot een goed einde zou gebracht hebben, wijl de veiligheidsmarge tussen de waarde van het voor verweerder als zekerheid aangeboden onroerend goed en het bedrag der aangevraagde lening ruimschoots toereikend was; dat het evenmin waarschijnlijk voorkomt dat aanlegger een overdreven intrest of ongewone voorwaarden aan verweerder zou voorgesteld hebben, wijl uit de onstentenis van enige bijzondere bepaling dienomtrent in de tussenpartijen afgesloten overeenkomst mag afgeleid worden dat in casu de op het ogenblik vigerende rentevoet en de gebruikelijke voorwaarden zouden toegepast worden; dat, indien ver-

weerder zich niet zou bereid verklaard hebben de lening aan deze normale voorwaarden en rentevoet af te sluiten, hij vanzelfsprekend luidens artikel 1794 B.W. tot dezelfde vergoedingen zou gehouden zijn als thans;

#### IV. — Wat betreft het bedrag der verschuldigde vergoeding :

Aangezien het contract van huur van diensten ten bezwarende titel wordt afgesloten; dat de desbetreffende vergoeding in casu in een commissieloon bestaat;

Aangezien verweerder echter doet gelden dat in de tussen partijen afgesloten overeenkomst noch dossierskosten, noch makelaarsloon werden bedongen en door verweerder enkel schattingskosten ten belope van 500 F moesten betaald worden, wat gebeurde; dat op het door partijen ondertekende stuk de rubriek «dossierskosten en makelaarsloon» werd doorgehaald; dat aanlegger niettemin zijn vergoeding berekent op een commissieloon, dat hem zou uitbetaald worden door de schuldeisende hypotheekmaatschappij zelf, waarmede het leningscontract zou tot stand komen;

Aangezien het ter zake slechts een modaliteit van betaling betreft; dat immers, alhoewel de schuldeisende hypotheekmaatschappij rechtstreeks een percentageswijze berekend loon aan aanlegger uitkeert voor zijn bemiddeling, deze vergoeding niettemin in de aan verweerder aangerekende rentevoet begrepen is en zodoende ten slotte op deze laatste onrechtstreeks verhaald wordt;

Aangezien aanlegger een schrijven voorlegt, door de «Hypotheek- en Spaarmaatschappij van Antwerpen» aan hem gericht in dato 3 november 1959 betreffende een soortgelijke zaak als de onderhavige en waarvoor hem een commissieloon van 4.000 F wordt toegekend voor een afgesloten lening op hypotheek van 500.000 F, zegge tegen 0,80 %; dat aanlegger derhalve vanwege verweerder op dezelfde basis een commissieloon vordert van 5.200 F voor een voorgenomen leningsbedrag van 650.000 F;

Aangezien verweerder vooreerst (zie besluiten blz. 4 al. 3) voorhoudt dat het hier niet om een netto-bedrag gaat en dat hiervan derhalve de voor de operatie vereiste onkosten moeten afgetrokken worden;

Aangezien er echter in een bedrijf zoals hier bedoeld practisch slechts algemene onkosten voorkomen (o.m. huur en onderhoud van lokalen, aankoop van kantoorbenodigdheden, loon en sociale lasten ten voordele van het personeel, publiciteitsuitgaven en dgl.) doch dat er geen noemenswaardige bijzondere uitgaven verbonden zijn aan elke zaak afzonderlijk; dat deze algemene onkosten dienvolgens niet stijgen of dalen naargelang een of andere zaak doorgaat of wegvalt, zodat enige aftrekking van onkosten uit dien hoofde niet gerechtvaardigd is;

Aangezien verweerder vervolgens opwerpt dat het wettelijk maximum betreffende dergelijk commissieloon slechts 0,50 % belooft;

Aangezien inderdaad artikel 8,1° van het Kon. Besluit van 7 januari 1936 tot regeling der geldleningen en hypotheek, dwingend voorschrijft dat de vergoeding voor het onderhandelen betreffende een lening, ten laste gelegd van de ontleners, geen 0,50 % mag overtreffen, welke ook de vorm of de rechthebbende van de vergoeding weze en dit, niettegenstaande elk strijdig beding (Burg. Rechtb. Mechelen, 25 febr. 1958, R.W. 1958-59, col. 352-355);

Aangezien de terminologie van bedoeld artikel 9/1° welke ook de vorm of de rechthebbende van deze vergoeding weze «een algemene draagwijdte heeft en lato sensu moet opgevat worden»; dat derhalve zaakwaarnemers of makelaars, die als stille handlangers der schuldeisende partij kunnen doorgaan, binnen het bereik van bedoeld K.B. vallen en dienvolgens binnen het toepassingsgebied van de imperatieve beschikkingen van gezegd artikel 8,1°.

Aangezien aanlegger met het oog op het afsluiten van leenkontrakten op hypotheek niet toevallig en gelegenheidshalve maar regelmatig en in contractueel verband met de eventueel schuldeisende partij «Hypotheek- en Spaarmaatschappij van Antwerpen» zulke voorbereidende en inleidende onderhandelingen voert en hiervoor rechtstreeks door deze laatste vergoed wordt; dat hij in zijn schrijven van 2 december 1959 aan verweerder zelfs mededeelt dat het hem uitgekeerde commissieloon tot 1 % zal verhoogd worden, zodra zijn zakencijfer met bedoelde maatschappij 1.000.000 fr. zal bereiken; dat op grond van deze omstandigheden aanlegger mag geacht worden op te treden als een stille handlangers van de eventuele schuldeiser, in de zin van het verslag aan de Koning, hierboven vermeld;

Aangezien het onbillijk en onaanvaardbaar is dat een tussenpersoon, die een lening onderhandeld heeft, een hoger percentage als loon zou bekomen in geval de akte van vestiging der lening niet wordt verleden dan in geval deze verleden wordt;

Aangezien het natuurlijk aan de betrokken hypotheekmaatschappij vrijstaat aan aanlegger voor zijn bemiddeling een gunstiger percentage toe te kennen doch dat, in zoverre dit percentage 0,50 % te boven gaat, het strijdig is met de gebiedende voorschriften van het voormelde artikel 8,1° en derhalve in hoofde van verweerder een ongeoorloofd karakter vertoont en niet als wettelijk overeengekomen kan aangezien worden in de zin van art. 1134 B.W.; dat uit dien hoofde het gevorderde commissieloon teruggebracht wordt op 3.250 fr.;

Aangezien de tussen partijen afgesloten overeenkomst bepaalt dat de schattingskosten ten bedrage van 500 fr., bij niet aanvaarding van de lening, door aanlegger moeten terugbetaald worden; dat dit bedrag evenwel in handen van aanlegger gebleven is; dat het dienvolgens hoort het van het verschuldigd commissieloon af te trekken, zodat dit herleid wordt tot 2.750 fr.;

#### Om deze beweegredenen :

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en met last van hoger beroep, alle verdere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Verklaren onderhavige vordering ontvankelijk en gegrond in volgende mate;

Veroordelen dienvolgens verweerder om aan aanlegger te betalen de som van 2.750 fr., vermeerderd met de verwijlrenten, vanaf 2 december 1959 en de gerechtelijke intresten vanaf 27 februari 1960;

Verwijzen verweerder in 2/3 en aanlegger in 1/3 van de kosten van het geding, begroot tot heden en belopende in het geheel op 448 frank;

Wijzen aanlegger af wat betreft het overige van zijn eis;

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

## WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

Bediendenkamer — 24 februari 1960.

Voorzitter : M. Bloquaux.

Rechtskundig bijzitter : M. Van Meel.

Advokaten : Mrs. J. Stappers en Le Clef.

**Bediendenkontraakt. — Uitkering van een vergoeding aan een onmiddellijk ontslagen bediende impliceert geen erkenning, dat de ingeroepen reden niet zwaarwichtig zou zijn. — Betaling van eigen schulden met geld van de wetgever.**

*De uitkering van een vergoeding door een werkgever aan een wegens zwaarwichtige redenen onmiddellijk ontslagen bediende impliceert niet, dat daardoor zou worden erkend, dat de ingeroepen redenen niet voldoende zwaarwichtig zouden zijn om aan de dienstverhouding een onmiddellijk einde te stellen. Grote firma's keren een onmiddellijk ontslagen bediende op grond van zuiver humanitaire redenen soms nog vergoedingen uit.*

*Levert een zwaarwichtige reden tot onmiddellijk ontslag op het feit, dat een bediende van de afwezigheid van een andere bediende gebruik maakt om zijn schulden met gelden van zijn werkgever en buiten diens medeweten te laten betalen.*

Moonen t./ N.V. Comptoir commercial anversois.

Overwegende dat aanlegger, welke sedert 1 juli 1947 als bediende in dienst was van verweerster, en door deze op 12 maart 1958 onmiddellijk werd doorgezonden wegens bepaalde redenen, hoofdens deze doorzending een schadevergoeding vordert gelijk aan 3 maanden loon of 19.500 frank;

Overwegende dat aanlegger het feit om hetwelk hij werd doorgezonden niet betwist;

Dat hij echter aanvoert dat dit feit niet zwaarwichtig genoeg was om zijn onmiddellijke doorzending te verrechtvaardigen, wat volgens aanlegger door verweerster impliciet werd erkend doordat deze na de doorzending een vergoeding uitkeerde gelijk aan 6 maanden loon;

Dat aanlegger wegens het feit dat hij sedert meer dan 10 jaar dienst telde bij verweerster, wegens zijn doorzending dan ook meent aanspraak te mogen maken op een supplementaire schadevergoeding gelijk aan 3 maanden loon;

Overwegende dat niet wordt betwist dat aanlegger op 12 maart 1958 onmiddellijk werd doorgezonden wegens bepaalde redenen;

Dat de uitkering door verweerster na de verbreking van het contract van een vergoeding niet impliceert dat verweerster daardoor zou erkend hebben dat de door haar ingeroepen redenen niet voldoende zwaarwichtig zouden zijn geweest om de onmiddellijke doorzending van aanlegger te verrechtvaardigen;

Dat zulk feit zich herhaaldelijk voordoet bij grote firma's dewelke uit humanitaire redenen er niet toe kunnen overgaan een personeelslid, dat zij onmiddellijk moeten doorzenden, zonder passende middelen van bestaan weg te zenden;

Dat de Raad derhalve enkel dient te onderzoeken of de reden van doorzending al dan niet voldoende zwaarwichtig was om de onmiddellijke doorzending van aanlegger te verrechtvaardigen;

Overwegende dat het feit, dat een bediende van de afwezigheid van een andere bediende gebruik maakt

om zijn persoonlijke schulden met de gelden van zijn werkgever en buiten diens medeweten, te laten betalen van zulkdanige aard is dat het voortzetten der betrekkingen tussen die bediende en zijn werkgever daardoor onmogelijk wordt;

Dat de door verweerster ingeroepen reden dan ook voldoende zwaarwichtig was om de onmiddellijke doorzending van aanlegger te verrechtvaardigen, zodat deze laatste geen aanspraak maken kan op enige supplementaire schadevergoeding;

Overwegende dat verweerster bij tegeneis latens aanlegger veroordeling vordert tot het betalen van 1 frank ten titel van schadevergoeding voor haar door aanlegger aangedane onrecht, en/of ten titel van schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding;

Dat aanlegster op tegeneis echter niet bewijst dat zij ingevolge haar gedaan onrecht schade zou hebben geleden, noch dat het tegen haar gevoerde geding roekeloos en tergend is;

Overwegende dat verweerster vervolgens eveneens bij tegeneis lastens aanlegger veroordeling vordert tot het terugbetalen van 97.861 frank hoofdens geleende gelden;

Dat de Raad niet bevoegd is om te kennen over deze tegeneis, wijl hij zijn oorzaak niet vindt in het dienstcontract;

*Om deze redenen,*

Het Arbeidsgerecht te Antwerpen, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende,

*rechtdoende op de hoofdeis :*

Verklaart deze eis ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst aanlegger er dan ook van af;

*rechtdoende op de tegeneis :*

Verklaart zich onbevoegd om te kennen over de tegeneis in terugbetaling van 97.860 frank wegens geleend geld;

Verklaart voor het overige de tegeneis ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst aanlegster op tegeneis er dan ook van af;

Verwijst aanlegger op hoofdeis in de kosten.

## BIBLIOGRAPHIE

**Brugse Rechtstijdingen.** — Eerste jaargang, Nr. 1 (januari-februari 1961). Redactie en beheer : Koningin Elisabethlaan 71, Brugge.

Wij hebben het eerste nummer ontvangen van een nieuw vlaams juridisch tijdschrift « Brugse rechtstijdingen ». Het is voorzeker een teken van intense bloei van het vlaams rechtsleven en van de vlaamse rechtswetenschap wanneer wij vaststellen dat, naast de reeds bestaande, nog nieuwe rechtskundige tijdschriften ontluiken. Wij roepen dan ook aan deze nieuwe confrater een hartelijk welkom toe en wensen hem een schitterende en vruchtbare loopbaan.

Het doel van het nieuwe tijdschrift bestaat er hoofdzakelijk in de rechtspraak van het arrondissement Brugge ter beschikking van de juristen te stellen. Het redactiecomité, dat bestaat uit Mr. W. De Becker, redactiesecretaris, en verder Mrs. A. De Buck, P. Ducheyne, F. Traen en J. Van Damme, kondigt aan dat het de medewerking is toegezegd van talrijke leden van de magistratuur en van een groot aantal advocaten. Het is de bedoeling vooral de nuttige en belangrijke

gerechtelijke uitspraken te publiceren die anders meestal onbekend zouden blijven. Verder kondigt het redactiecomité aan dat ook doctrinale studies zullen opgenomen worden, die in de eerste plaats van praktisch nut zullen zijn voor de rechtsbeoefenaar.

Het eerste nummer maakt een uitstekende indruk. Het bevat twee vonnissen der rechtbank van eerste aanleg te Brugge en drie vrederechtsvonnissen. Al deze teksten zijn voorzien van juridische noten, die de juiste betekenis en het belang ervan onderlijnen.

Bij de tevredenheid die wij gevoelen, wanneer wij dit nieuw tijdschrift zien verschijnen, rijzen toch enkele bedenkingen. Is het wel gewenst en doelmatig dat elk arrondissement zijn eigen juridisch tijdschrift zou hebben, waarin de gerechtelijke uitspraken van een regionaal gebied zouden gepubliceerd worden? Zou het niet oneindig verkieslijker zijn dat op het reeds zo beperkt terrein van onze vlaamse provinciën alle krachten zouden verenigd worden om medewerking te bezorgen aan één enkel algemeen juridisch tijdschrift, dat over heel het vlaamse land verspreid wordt en dat de jurisprudentie van alle arrondissementen verzamelt en aldus een volledig beeld geeft van de rechterlijke beslissingen die in ons land in het nederlands worden uitgesproken.

Zouden de confraters die de redactieraad samenstellen van «Brugse rechtstijdingen» en die hun nieuwe taak met zoveel vlijt schijnen aan te pakken, niet doelmatiger handelen door mede te werken aan het «Rechtskundig Weekblad» en aan ons tijdschrift, dat toch elke week in handen komt van meer dan 1200 juristen, de belangrijke rechtspraak van het arrondissement Brugge mede te delen en met nota's te bewerken, opdat gans Vlaanderen uit deze arbeid nut zou kunnen trekken.

Het antwoord zal voorzeker het volgende zijn. Het «Rechtskundig Weekblad» kan putten uit zoveel bronnen dat het werkelijk overbodig schijnt zich speciaal in te spannen om het jurisprudentiële beslissingen te bezorgen, waarover het voorzeker in overvloedige mate zal beschikken. Daarbij heeft de rechtspraak van een klein gebied voor de juristen die aldaar hun beroep uitoefenen een bijzondere betekenis en kan geen voldoende hulp van het «Rechtskundig Weekblad» verwacht worden.

Wie zo spreekt vergist zich volkomen. Niettegenstaande de reusachtige moeite welke de redactie van het «Rechtskundig Weekblad» zich reeds sedert jaren geeft om regelmatige medewerking te verkrijgen uit de verschillende rechterlijke arrondissementen, zijn haar pogingen te dien einde nog steeds niet geslaagd. Voorzeker, het «Rechtskundig Weekblad» dankt zijn bestaan en zijn levensmogelijkheden aan enkele magistraten en aan een aantal confraters, die wel zo vriendelijk zijn telkens hun een interessant arrest of vonnis bekend is, dit aan de redactie van het «Rechtskundig Weekblad» te willen toezenden. Wij zijn deze medewerkers natuurlijk in de hoogste mate dankbaar, want zonder hen zou ons weekblad niet langer kunnen blijven verschijnen. Doch deze toestand heeft voor gevolg dat wij ons steeds moeten laven aan dezelfde bronnen en dat een zeer belangrijk gedeelte interessante jurisprudentie voor onze abonnees verloren gaat. In vele arrondissementen bestaat er al te grote onverschilligheid ten opzichte van het «Rechtskundig Weekblad» en denken noch de magistraten noch de advocaten er aan ons de hun bekende belangrijke gerechtelijke beslissingen toe te zenden, opdat wij zouden beschikken over een brede verscheidenheid en niets gewichtigs ons zou ontsnappen.

Het doel dat zou moeten nagestreefd worden bestaat er in dat in elk Hof van Beroep en in elk gerechtelijk

arrondissement een kleine groep magistraten en advocaten zou samenwerken om heel de rechtspraak *systematisch* na te gaan zodat, telkens er arresten of vonnissen voorkomen, die van algemeen juridisch belang zijn, ons deze zouden worden toegezonden. Ten einde een vlugge publicatie te verzekeren zou het ten zeerste wenselijk zijn dat deze kleine werkgroepen deze gerechtelijke beslissingen volledig persklaar zouden maken met «koppen» en samenvattingen en het ideaal zou natuurlijk zijn dat, telkens het de moeite loont, een rechtskundige nota zou opgesteld worden. Op deze wijze zou het «Rechtskundig Weekblad» op een veel hoger peil komen te staan. De interessante rechtspraak zou veel vlugger kunnen bekendgemaakt worden en niets van hetgeen gewichtig is zou nog voor de vlaamse juristen verloren gaan.

Welke prachtige resultaten zouden niet kunnen bereikt worden wanneer het werk, dat thans voor Brugge verricht wordt door het redactiecomité van «Brugse tijdingen» ten nutte zou kunnen komen aan het «Rechtskundig Weekblad» en wanneer in elk gerechtelijk arrondissement een gelijkaardig comité hetzelfde werk zou verrichten en ons het resultaat ervan zou doen geworden. Op deze wijze zou het «Rechtskundig Weekblad» uitgroeien tot een tijdschrift van uitzonderlijke betekenis, waarvan het belang voor de vlaamse rechtswereld oneindig groter zou worden dan het nu reeds is. Zijn informatie zou veel vollediger zijn en waar thans de rechtspraak, die het publiceert, hoofdzakelijk gesteund is op welwillende medewerking, zouden wij dan kunnen rekenen op een *systematisch* doorpluizen van heel de belgische jurisprudentie in zoverre ze in de nederlandse taal wordt opgesteld.

Deze bedenkingen worden geenszins in het midden gebracht om onze brugse confraters te ontmoedigen en wij hebben alle sympathie en ook alle eerbied voor het initiatief dat door hen werd genomen en dat zich, door dit eerste nummer, in zulke voortreffelijke voorwaarden veropenbaart. Doch in alle objectiviteit komt het ons voor dat het uiterst wenselijk zou zijn dat het redactiecomité van «Brugse rechtstijdingen» deze bedenkingen eens zou bespreken en dat het zou willen nagaan of het niet verkieslijker zou zijn dat de inhoud van hun tijdschrift zou ingelast worden in het «Rechtskundig Weekblad», opdat niet alleen de juristen uit het brugse gebied, doch heel de vlaamse rechtswereld zou kunnen genieten van hun opsporingen en van hun werk. Het zou er misschien de aanleiding kunnen toe zijn dat in alle arrondissementen kleine werkgroepen zouden ingericht worden om de lokale jurisprudentie grondig te onderzoeken en naar het «Rechtskundig Weekblad» te draineren al hetgeen van werkelijk juridisch belang is.

Op deze wijze zouden ze ongetwijfeld een grote dienst bewijzen niet alleen aan de juristen van het beperkt gebied waarop zij arbeiden, doch aan heel het rechtsleven in Vlaanderen.

René Victor

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

## BALIELEVEN

### Confraternitas Sancti Yvonis

De Confraternitas Sancti Yvonis te Antwerpen zond aan haar leden het onderstaand rondschrĳven.

\* \* \*

Waarde Confrater,

Op donderdag, 18 mei aanstaande, viert onze Broederschap het jaarlijks feest van haar patroonheilige, St.-Ivo.

Telkenjare brengt deze plechtigheid een stemming van ware ambtsbroederlijke gemoedelijkheid onder de deelnemers en scheidt de echte sfeer voor een oprecht confraterneel contact.

Wij nodigen dan ook opnieuw allen uit tegenwoordig te willen zijn in de plechtige Avondmis van donderdag 18 dezer, te 19 uur, aan het hoogaltaar van St.-Jacobskerk. De kanselrede zal dit jaar uitgesproken worden door Monseigneur J. De Vooght, Pastoor-Deken van Antwerpen-Stad.

Teneinde de gelegenheid te geven elkander na de H. Mis te ontmoeten en in een gezellig samenzijn te verbroederen, zal de St.-Ivoviering besloten worden met een diner dat zal opgediend worden in de «Kapel van Bourgondië», Lange Nieuwstraat 31, te 20 uur. De kostprijs hiervan (dienst inbegrepen doch zonder drank), bedraagt slechts honderd frank.

De Raad hoopt dat talrijke leden hun sympathie zullen betuigen door hun deelname. Het volstaat hier toe het bedrag van deelname te storten op postcheckrekening nr. 1319.92 van Notaris Henri Leclef, Tabakvest 9, te Antwerpen, vóór 17 mei a.s., met vermelding «St.-Ivoviering».

Aanvaard, waarde Confrater, de uitdrukking onzer verkleefde gevoelens.

De Secretarissen,

C. Van der Planken  
A. Cols

De Voorzitter,

C. Van Hal

### Conférence du Jeun Barreau d'Anvers.

De Conférence du Jeune Barreau d'Anvers richt op donderdag, 18 mei aanstaande, te 20.30 u., in het paviljoen van de Dierentuĳn een revue-avond in, waar op de befaamde revuïsten der Conférence du Jeune Barreau de Charleroi hun jaarlijkse revue zullen opvoeren.

Deze jaarlijkse revues van Charleroi hebben een gevestigde reputatie en het optreden van deze geestige confraters-revuïsten te Antwerpen is een gelegenheid tot verbroedering tussen de Heren magistraten en al de leden van de Balie, die tot deze avond uitgenodigd zijn.

## MEDEDELINGEN

### Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel

Onderstaand schrĳven werd op 26 april l.l. toezonden aan de Heer Eerste-Minister en de heren Ministers.

\* \* \*

*Betreft:* Bevorderingen in de diplomatie van frans-taligen op grond van dienstancienniteit. — Bestending van het onevenwicht in taalopzicht.

Het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel heeft reeds herhaaldelijk en op zeer duidelijke wijze de eis geformuleerd van de stipte naleving van het beginsel van het taalevenwicht op het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De aanleiding tot onderhavig schrĳven is de nu in het vooruitzicht gestelde bevordering van *drieëntwintig* raden (derde klasse) naar de tweede klasse (gezanten), waarvan er slechts *vier* het toelatingsexamen in het Nederlands hebben afgelegd. Al deze raden werden aangeworven na 1937, — de meesten onder hen in 1945 en 1946, — en hadden dienvolgens de vrije taalkeuze bij hun aanwervingsexamen. Er bestaat dus voor hen niet de minste twĳfel wat betreft de taalgroep waartoe zij behoren.

Anderzijds zijn de ambtenaren van de twee hoogste klassen, op grond van de taal van hun aanwervingsexamen, volgens de taalgroep als volgt in te delen:

Gezanten van 1e klasse: Ned. taalrol 0; Franse taalrol 13; Totaal 13.

Gezanten van 2e klasse: Ned. taalrol 4; Franse taalrol 71; Totaal 75.

Weliswaar zou eventueel kunnen aanvaard worden dat enkele van de ambtenaren van de 1e en 2e klasse, nl. diegenen die geen taalkeuze hadden bij hun aanwerving (d.i. vóór 1937) of die aangeworven werden volgens een uitzonderlijke procedure, op de Nederlandse taalrol zouden worden ingeschreven, op voorwaarde dat zij houder zijn van een Nederlandstalig universitair diploma en dat zij het bewijs leveren dat zij ambtelijk werkelijk het Nederlands hebben gebruikt.

Zelfs in deze veronderstelling zou het aantal Nederlandstalige ambtenaren niet meer bereiken dan *twee* op dertien voor de gezanten van de eerste klasse en een totaal van *acht* op 75 voor de gezanten van de tweede klasse, m.a.w. na die gebeurlijke toegeving, zou het onevenwicht bij de hogere graden even onaanvaardbaar blijven.

Indien nu de hogervermelde 23 raden (derde klasse), waarvan er 19 Franstalig en slechts 4 Nederlandstalig zijn, allen zouden worden bevorderd tot de graad van gezant van tweede klasse, dan zou het onevenwicht in die hogere graden bestendig en zelfs vergroot worden. De bestuurlijke taalwet zou opnieuw naar haar geest en haar letter worden miskend.

De voorgenomen door het V.V.O. hier aangeklaagde bevorderingen zouden geschieden op grond van artikel 17 van het statuut der personeelsleden van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel (K.B. van 25 april 1956). Deze statutaire bepaling schrĳft voor dat de anciënniteit in de derde klasse (raden) zes jaar moet bedragen, vooraleer tot de tweede klasse (gezanten) kan worden bevorderd. De 23 betrokken raden hebben zopas op 1 april 1961 die vereiste anciënniteit bereikt.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

Het V.V.O. heeft reeds herhaaldelijk aangeklaagd dat op het Ministerie van Buitenlandse Zaken de bevorderingspolitiek uitsluitend steunt op de statutaire voorschriften inzake anciënniteit, doch anderzijds nog steeds voortgaat met de wettelijke voorschriften van de bestuurlijke taalwet volledig te veronachtzamen.

De Franstalige hogere administratie van Buitenlandse Zaken heeft aanvankelijk onevenwichtige recruteringen en benoemingen gewild. Indien het departement steeds verder blijft bouwen op een basis die destijds doelbewust scheef werd getrokken, zal het wettelijk vereiste evenwicht tussen de taalgroepen nooit of alleszins op veel te lange termijn tot stand komen. De aanhoudende miskennen van de bestuurlijke taalwet en o.a. van het evenwichtsbeginsel, kan door het V.V.O. niet meer worden geduld. Het Verbond verzet zich dan ook met klem tegen de ontworpen bevorderingen en het eist integendeel dat geen Frans-taligen meer zouden worden gepromoveerd vooraleer een billijk evenwicht bij de hogere graden is tot stand gekomen door, over een zekere tijd, enkel Nederlands-taligen te bevorderen.

De hogervermelde 23 raden (19 Franstaligen naast slechts 4 Nederlandstaligen), waarvan de bevordering wordt overwogen, worden onmiddellijk gevolgd door een groep ambtenaren van dezelfde graad, waaronder er 14 het aanwervingsexamen in het Nederlands hebben afgelegd. Het evenwicht zou gemakkelijk in de hand worden gewerkt door deze dadelijk te promoveren in de plaats der 19 Franstaligen. Zij hebben, overigens, zoals hun 19 Franstalige collega's waarvan de bevordering nu wordt voorgesteld, eveneens ten minste 15 jaar dienst in de buitendiensten. Weliswaar hebben zij nog maar drie jaar anciënniteit in hun huidige graad (raad), maar indien de Minister werkelijk het evenwicht, althans gedeeltelijk, wil bevorderen, en aldus tegemoet komt aan de politiek der regering, is het voor hem eenvoudig door een koninklijk besluit met algemene draagwijdte een afwijking te voorzien op de regel van de anciënniteit om te kunnen voldoen aan het wettelijk voorschrift van het evenwicht voorgeschreven door de taalwet.

Gelieve te aanvaarden, Mijnheer de Eerste-Minister en Heren Ministers, de betuiging van onze bijzondere hoogachting.

Een bestuurslid,  
(get.) P. Jansens.

Algemeen voorzitter,  
(get.) Dr. F. Bové.

## TIJDSCHRIFTEN

**Omnilegie** : jrg. 1961 - nr. 3 :

Wetgeving.

**Tijdschrift van de Vrederechters** : jrg. 1961 - nr. 3 :

C. Van Malderen, L'adage « Nemo potest auctor esse in rem suam » et les articles 346 et 354 du code civil, concernant l'adoption. — E. Loiseau, Onderhoudsgeld of voorafnemingsloon.

**Tijdschrift voor Gemeenterecht** : jrg. 1961 - nr. 4 :

Betalingen. — Benoemingen. — Grenzen. — Onderwijzend personeel. — Onteigening ten algemene nutte. — Openbare Onderstand. — Politie. — Raad. — Raadsbeslissingen.

**Nederlands Juristenblad** : jrg. 1961 - nr. 18 :

F. A. A. Schweigman, De « buitengewone vorm » van huwelijksluiting van het canoniek recht. — M. V. Polak, Het Amerikaanse hooggerechtshof en de politieke vrijheid van het onderwijzend personeel. — F. W. Luiking, Engelsman kapitein op een Nederlands zeejacht.

**Arbitrale Rechtspraak** : jrg. 1961 - nr. 484 :

Rechtspraak.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie** : jrg. 1961 - nr. 4675 :

M. V. van der Woude, De opzegbaarheid van wederkerige overeenkomsten. — J. Klein, De bewijskracht van grossen en eerste afschriften van notariële akten volgens het ontwerp bewijsrecht 1959.

**Journal des Tribunaux** : jrg. 1961 - nr. 4319 :

H. Vanparrys, La subordination dans le louage de service.

**Recueil Dalloz** : jrg. 1961 - nr. 17 :

M. Donnier, Réflexions sur l'hypothèque judiciaire conservatoire. (Art. 54 du code de procédure civile.)

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"